

2 (190) 2019
www.een.org.pl

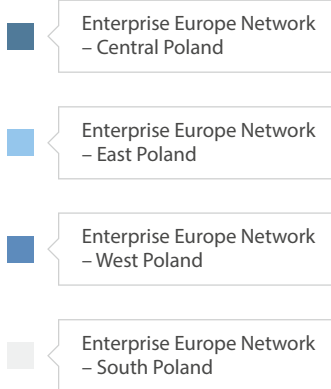
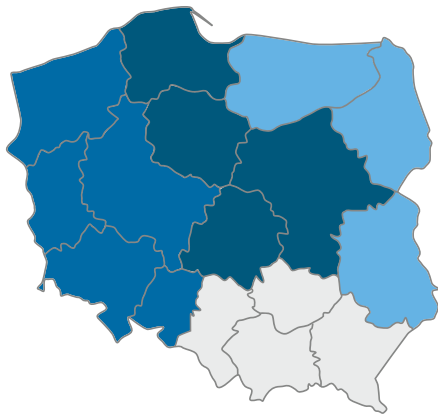
**GRA KOMPUTEROWA – KONCEPCJA,
IDEA, ZARYS I OCHRONA**

SKARGA PAULIAŃSKA

O ZAKAZIE GEOBLOKOWANIA

Konsorcja realizujące projekt Enterprise Europe Network w Polsce

Konsorcjum: Enterprise Europe Network-Central Poland

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Pańska 81/83, 00-834 Warszawa
tel. (22) 432 71 02
www.een.org.pl

Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego
ul. Racjonalizacji 6/8, 02-673 Warszawa
tel. (22) 847 53 68
www.een-centralpoland.eu

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Piotrkowska 86, 90-103 Łódź
tel. (42) 630 36 67
www.frp.lodz.pl

Stowarzyszenie „Wolna Przedsiębiorczość”
ul. Piekarnicza 12A
80-126 Gdańsk
tel. 58 350 51 40
www.een.pomorskie.pl

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego SA
ul. Włocławska 167, 87-100 Toruń
tel. (56) 699 54 80-83
www.een.tarr.org.pl

Uniwersytet Warszawski DELab
ul. Dobra 56/66, 00-312 Warszawa
tel. (22) 55 27 606
www.delab.uw.edu.pl/pl/een/

Konsorcjum: Enterprise Europe Network-East Poland

Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego
ul. Starobojarska 15, 15-073 Białystok
tel. (85) 740 86 83
www.pfrf.pl, www.een-polskawschodnia.pl
www.een.pfrf.pl

Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. Prawocheńskiego 9, 10-720 Olsztyn
tel. (89) 523 39 00
www.uwm.edu.pl, www.een-polskawschodnia.pl
www.uwm.edu.pl/een

Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Olsztynie
ul. Jagiellońska 91a, 10-356 Olsztyn
tel. (89) 512 24 05
www.een.wmarr.olsztyn.pl,
www.een-polskawschodnia.pl

Centrum Innowacji i Transferu Technologii Politechniki Lubelskiej
ul. Nadbystrzycka 38H, 20-618 Lublin
tel. (81) 538 42 70
<http://lctt.pollub.pl>,
www.een-polskawschodnia.pl,
www.citt.pollub.pl

Lubelska Fundacja Rozwoju
Rynek 7, 20-111 Lublin
tel. (81) 528 53 11-12-31
www.lfr.lublin.pl,
www.een-polskawschodnia.pl

Park Naukowo-Technologiczny Polska Wschód w Suwałkach Sp. z o.o.
ul. Innowacyjna 1, 16-400 Suwałki
tel. (87) 564 22 24-25
www.park.suwalki.pl,
www.een-polskawschodnia.pl

Konsorcjum: Enterprise Europe Network-South Poland

Centrum Transferu Technologii, Politechnika Krakowska
ul. Warszawska 24, 31-155 Kraków
tel. (12) 628 28 45
www.transfer.edu.pl

Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie
ul. Floriańska 3, 31-019 Kraków
(12) 428 92 55
www.iph.krakow.pl

Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju sp. z o.o.
ul. Wincentego Pola 16, 44-100 Gliwice
tel. (32) 339 31 10
www.gapr.pl

Fundusz Górnośląski SA Oddział w Katowicach (d. Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego SA)
ul. Sokolska 8, 40-086 Katowice
tel. (32) 200 84 44
www.fgsa.pl

Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.
ul. Studencka 1, 25-323 Kielce
tel. (41) 343 29 10
www.it.kielce.pl

Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa
ul. Sienkiewicza 53, 25-002 Kielce
tel. (41) 368 02 78
www.siph.com.pl

Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego SA
ul. Szopena 51, 35-959 Rzeszów
tel. (17) 867 62 34
www.rarr.rzeszow.pl

Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego Dolina Lotnicza
ul. Szopena 51, 35-959 Rzeszów
tel. (17) 850 19 35
www.dolinalotnicza.pl

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania
ul. mjr. H. Sucharskiego 2, 35-225 Rzeszów
tel. (17) 852 49 75
www.een.wsiz.pl

Konsorcjum: Enterprise Europe Network-West Poland

Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Politechnika Wrocławska
ul. Smoluchowskiego 48, 50-372 Wrocław
tel. (71) 320 33 18
www.wctt.pwr.edu.pl

Poznański Park Naukowo-Technologiczny Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
ul. Rubież 46, 61-612 Poznań
tel. (+48) 61 827 97 46
www.ppnt.poznan.pl

Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Koninie
ul. Zakładowa 4, 62-510 Konin
tel. (+48) 63 245 30 95
www.arrkonin.org.pl

Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii Uniwersytetu Zielonogórskiego
ul. Syrkiewicza 6, 66-002 Nowy Kisielin
tel. (+48) 504 070 281
www.cptt.uz.zgora.pl

Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości
ul. Częstochowska 25, 62-800 Kalisz
tel. (+48) 62 765 60 58
www.kip.kalisz.pl

Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego SA
ul. Szczawieńska 2, 58-310 Szczawno-Zdrój
tel. (+48) 74 648 04 50
www.darr.pl

Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości” w Opolu
ul. Damrota 4, 45-064 Opole
tel. (+48) 77 456 56 00
www.een.opole.pl

Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii
ul. Jagiellońska 20-21, 70-363 Szczecin
tel. (+48) 91 449 41 09
www.innowacje.zut.edu.pl

Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości
ul. Kolumba 86, 70-035 Szczecin
tel. (+48) 91 433 02 20
www.zsrg.szczecin.pl/een/

Drodzy Czytelnicy,

jednym ze sposobów unikania regulowania zobowiązań finansowych przez nierzetelnych dłużników jest pozorne wyzbywanie się przez nich majątków, czyli przekazywanie nieruchomości, oszczędności czy innych wartościowych rzeczy żonie, dzieciom, rodzeństwu itd. Jest to najczęściej działanie fikcyjne, a jego głównym celem jest próba uniemożliwienia wierzycielowi skutecznego dochodzenia swoich roszczeń. W tego typu sytuacjach można skorzystać ze skargi pauliańskiej. Dzięki tej instytucji prawnej w określonych sytuacjach sąd może uznać czynność dłużnika za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela. Więcej na temat można przeczytać w artykule pt. „Skarga pauliańska. Praktyczne narzędzie prawne ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika”.

Zapraszamy także do zapoznania się z artykułem pt. „Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa na nowych zasadach”. Nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji wprowadziła sporo zmian m.in. w zakresie przestrzegania tajemnicy firmowej, nieuprawnionego kopiowania, szpiegostwa gospodarczego czy naruszenia poufności, ale te tematy, mimo swej niewątpliwej wagi, nie stały się tak popularne jak chociażby RODO.

Zapraszamy także do zapoznania się z najnowszymi ofertami współpracy zagranicznej pochodzącymi z bazy POD (*Partnership Opportunities Database*), prowadzonej przez Komisję Europejską i udostępnianej ośrodkom Enterprise Europe Network.

Z wyrazami szacunku
zespół redakcyjny
Biuletynu Euro Info

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo do ich zmiany i redagowania. Uwagi i komentarze prosimy kierować na adres: biuletyn_ei@parp.gov.pl.

Wszystkie teksty zawarte w Biuletynie Euro Info mogą być przedrukowane wyłącznie po uzyskaniu zgody redakcji. Zainteresowanych prenumeratą prosimy o kontakt z najbliższym ośrodkiem Enterprise Europe Network.

Biuletyn Euro Info, wydawany przez ośrodek Enterprise Europe Network przy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, jest współfinansowany przez Komisję Europejską ze środków pochodzących z programu COSME na lata 2014–2020 oraz przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii w ramach programu pn. „Udział Polski w programie na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) oraz w instrumentach finansowych programów UE wspierających konkurencyjność przedsiębiorstw w latach 2015–2021”.

Komisja Europejska lub osoby występujące w jej imieniu nie są odpowiedzialne za informacje przedstawione w publikacji. Poglądy wyrażone w publikacji są poglądami Autorów i nie muszą pokrywać się z działaniami Komisji Europejskiej.

Spis treści

- 4 | **Akademia PARP**
Nie tylko izotopy
- 6 | **Zamówienia publiczne**
Zielone zamówienia w Prawie Zamówień Publicznych
- 10 | **Branże kreatywne**
Gra komputerowa – etap wstępny
- 13 | **Ochrona własności intelektualnej**
Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa na nowych zasadach
- 17 | **Wierzytelności**
Skarga pauliańska
- 21 | **Handel elektroniczny**
O zakazie geoblokowania, część II
- 25 | **Innowacje**
IP BOX – narzędzie wspierające innowacyjność wśród przedsiębiorców, część II
- 28 | **Aktualności**
- 30 | **Oferty współpracy**

Redaktor naczelny: Paweł Sikorski
Zespół: Aleksandra Wolska, Agata Kudelska, Eryk Rutkowski
Korekta: Pracownia C&C Sp. z o.o.
Adres redakcji: Enterprise Europe Network przy PARP
ul. Pańska 81/83, 00-834 Warszawa
Telefon: 22 432 71 02

Skład, druk i dystrybucja: Pracownia C&C Sp. z o.o.
www.ccp.com.pl
Zdjęcia: Photogenica
Nakład: 1400 egz.

Nie tylko izotopy

Horyzont 2020 wspiera rozwój innowacji

Eryk Rutkowski

– Siła Synektik tkwi w szukaniu nowych, innowacyjnych rozwiązań, które pomagają pacjentom w diagnostyce i terapii. Nieustannie poszerzamy kompetencje i wchodzimy w nowe obszary biznesowe przy jednoczesnym umacnianiu pozycji w dotychczasowych segmentach działalności – mówi Magdalena Kowalewska, dyrektor ds. marketingu i relacji inwestorskich grupy Synektik. Spółka zaczynała od dystrybucji i serwisowania sprzętu medycznego – dzisiaj jest krajowym liderem w produkcji radiofarmaceutyków. Dzięki wsparciu z programu Horyzont 2020 prowadzi prace nad innowacyjnym kardioznacznikiem.

Firmę założył obecny prezes Cezary Kozanecki. Zanim rozpoczął przygodę z własnym biznesem w 2001 roku, przez ponad dekadę pełnił kierownicze funkcje w różnych firmach związanych z branżą medyczną, oferujących przede wszystkim sprzęt do obrazowania radiologicznego. Wcześniej prowadził również działalność naukową.

Biznes na pięciu nogach

Firma Synektik zaczęła od dystrybucji i serwisowania sprzętu radiologicznego. Do tej pory obszar ten pozostaje jednym z głównych filarów działalności firmy. Warszawska spółka może się pochwalić mianem wyłącznego dystrybutora kilku międzynarodowych marek, w tym znanego na całym świecie robota medycznego da Vinci, którego producent zawsze prowadzi wnikliwy audyt przy doborze partnerów biznesowych. – Za naszym wyborem przemówiła ugruntowana pozycja na rynku, a dodatkowo pomógł status spółki giełdowej – wyjaśnia dyrektor ds. marketingu i relacji inwestorskich. Wśród urzędzeń dystrybuowanych przez warszawską firmę są m.in. systemy do rezonansu magnetycznego, tomografii komputerowej, angiografy, wstrzykiwacze

kontrastu, specjalistyczne urządzenia do terapii onkologicznej czy radiofarmacji. W ofercie znajduje się także przygotowywanie pod tzw. klucz specjalistycznych pracowni radiologicznych oraz sal operacyjnych.

Prezes Cezary Kozanecki stosunkowo szybko zdecydował się poszerzyć ofertę firmy i wyjść poza działalność dystrybucyjną. Już w 2003 roku w firmie uruchomiono dział IT, który do dziś zajmuje się tworzeniem autorskiego oprogramowania dla szpitali i przychodni, w szczególności dla pracowni radiologicznych. Owocami jego pracy jest m.in. rozwiązanie informatyczne ArPACS, które wdrożono w ponad setce placówek medycznych w Polsce. System umożliwia lekarzom i personelowi administracyjnemu rejestrację, opisy badań oraz ich wydawanie i archiwizowanie. Obecnie spółka pracuje nad nową platformą IT służącą do przepływu informacji pomiędzy lekarzami, placówkami medycznymi i pacjentami.

Rok później Synektik otworzył laboratorium badawcze, w którym przeprowadza testy odbiorcze aparaty radiologicznej dla ośrodków medycznych w całej Polsce. Wykonuje ich około 2,5 tysiąca rocznie i jest liderem w skali kraju. Niezależnie od laboratorium firma oferuje również usługi serwisowe dla aparaty medycznej oraz infrastruktury IT. – Staramy się rozwijać linie biznesowe równoległe i w każdej z nich widzimy wartość, nie tylko ekonomiczną. Pracujemy w branży związanej z ochroną zdrowia, dlatego nasza działalność wiąże się z dużą odpowiedzialnością i ma również szerszy, społeczny wymiar – mówi Magdalena Kowalewska.

Widać to również w produkcji i dystrybucji radiofarmaceutyków, które w ofercie firmy znajdują się od 2011 roku, kiedy to Synektik rozpoczął produkcję izotopów, pozyskując licencję od austriackiego producenta izotopów dla medycyny – firmy Iason. Transakcja ta pozwoliła

firmie rozwijać zupełnie nowy obszar działalności.

Obecnie radiofarmaceutyki są udoskonalane w centrum badawczo-rozwojowym Synektik, które współpracuje z ośrodkami akademickimi w kraju, a także za granicą. Usprawniana jest w nim produkcja już istniejących radiofarmaceutyków oraz tworzone są zupełnie nowe. Budynek, gdzie mieści się centrum B+R oraz jeden z trzech zakładów produkcyjnych firmy, znajduje się przy Wojskowym Instytucie Medycznym w Warszawie. – Przy produkcji radiofarmaceutyków czas ma bardzo istotne znaczenie. Idealna sytuacja jest wtedy, kiedy szpital czy przychodnia znajdują się za ścianą, ponieważ czas półtrwania izotopów jest bardzo krótki. Stąd dążenie do lokowania produkcji przy ośrodkach diagnostyki PET – tłumaczy Magdalena Kowalewska. Radiofarmaceutyk jest wtedy przekazywany przez specjalną służbę i może być od razu podany pacjentowi.

W każdym z zakładów Synektik mieści się cyklotron, czyli rodzaj akceleratora przyśpieszającego cząstki. – W uproszczeniu możemy powiedzieć, że zasada jego działania jest podobna do tego w szwajcarskim CERN-ie, z tym że nasz jest dużo mniejszy. Zmieści się w średniej wielkości pokoju – mówi dyrektor ds. marketingu. Urządzenie przyspiesza cząstki, dzięki czemu można otrzymać niezbędne do tworzenia radiofarmaceutyków izotopy.

Pozostałe zakłady produkcyjne mieszczą się w Mszczonowie oraz w Kielcach przy Świętokrzyskim Centrum Onkologii. Do mszczonowskiego zakładu, nabytego na początku 2018 roku przez Synektik wraz ze spółką Monrol Poland, przeniesiono produkcję radiofarmaceutyków, na które jest największe zapotrzebowanie na polskim rynku.

Transakcja pozwoliła z jednej strony zwiększyć i zrationalizować produkcję dla całej Grupy, z drugiej zaś wchłonąć

tureckiego konkurenta (Monrol Poland Sp. z o.o. była spółką córką tureckiego koncernu Monrol). Dodatkowo umożliwiła pełne wykorzystanie mocy produkcyjnych zakładu w Warszawie na potrzeby centrum badań klinicznych Synektik, które wytwarza innowacyjne radiofarmaceutyki stosowane do badań klinicznych prowadzonych przez podmioty trzecie.

Postawić diagnozę

Synektik wychodzi z ofertą radiofarmaceutyków poza Polskę, a głównych rynków upatruje w krajach ościennych. Dalszą ekspansję ogranicza bowiem krótki okres półtrwania tych produktów medycznych. Zazwyczaj wynosi on około dwóch godzin. – Aby właściwe stężenie preparatu w odpowiednim czasie trafiło do pacjenta, fiołki wypełniamy większą ilością izotopu – tłumaczy Magdalena Kowalewska. Firma korzysta ze specjalnego transportu lądowego oraz lotniczego.

W jaki sposób radiofarmaceutyki są wykorzystywane do diagnostyki pacjentów? Osoba, np. z podejrzeniem choroby nowotworowej, jest kierowana na tzw. badanie pozytonowej tomografii emisyjnej, czyli PET (ang. *positron emission tomography*). Pacjentowi wstrzykuje się odpowiedni preparat radiofarmaceutyczny, który jest absorbowany przez komórki nowotworowe. Krótki czas rozpadu połowicznego izotopów oznacza także zmniejszoną dawkę przyjętą przez pacjenta podczas badania. Po wykryciu zmienionych chorobowo miejsc, lekarz może postawić diagnozę i zaaplikować odpowiednią terapię. Badania PET cechuje wysoka rozpoznawalność nowotworów (ok. 90 proc.), w tym nawet niewielkich zmian, czego nie dają żadne inne techniki obrazowania.

Liczba zachorowań na nowotwory zwiększa się, rośnie liczba badań PET, a tym samym wzrasta zapotrzebowanie na radiofarmaceutyki. – Choroby nowotworowe należą do chorób cywilizacyjnych, obok m.in. chorób serca i układu krwionośnego oraz schorzeń neurologicznych. Prognozy są niestety pesymistyczne. W opinii Światowej Organizacji Zdrowia w 2025 r. liczba chorych na raka wzrośnie do 19 mln rocznie, w 2030 do 22 mln, a w 2035 aż do 24 mln. Przyczyną jest m.in. nieodpowiednia dieta, styl życia i stres.

W czerwcu 2018 r. Synektik podpisał z amerykańską firmą Blue Earth Diagnostics umowę na produkcję i dystrybucję na terenie Polski radiofarmaceutyku Axumin. Dzięki niemu raka prostaty można wykryć podczas badania PET u osób z podejrzeniem wznowy nowotworu prostaty nawet przy niskim stężeniu swoistego antygenu sterczowego, tzw. PSA (ang. *prostate specific antigen*) we krwi. – W kraju Axumin będzie dostępny najprawdopodobniej w 2019 roku. Wypełni on lukę na polskim rynku medycznym. Jest też potencjał do sprzedaży w innych krajach europejskich – zwraca uwagę Magdalena Kowalewska.

Radiofarmaceutyki są kluczowym elementem diagnostyki obrazowej w onkologii, neurologii i kardiologii. Odpowiednio dobrany radiofarmaceutyk jest w stanie wykryć nowotwory różnego typu i na różnym etapie choroby, a także pomaga w diagnostyce schorzeń neurologicznych i chorób wieńcowych, zmniejszając np. ryzyko zawału serca. Pacjent zyskuje możliwość wcześniejszej diagnostyki, tym samym wcześniejszego wyleczenia i poprawy komfortu życia. Na przykład produkowana przez Synektik fluorodeoksyglukoza może być stosowana do wszystkich wymienionych powyżej obszarów, a także w przebiegu chorób zakaźnych i zapalnych. Inny produkt firmy, chlorek fluorocholiny stosuje się w diagnostyce przerzutów do kości raka prostaty oraz diagnostyce raka wątrobowokomórkowego.

Przemysłane decyzje i środki z UE

– Bardzo doceniamy możliwość korzystania z dotacji unijnych na rozwój naszej działalności. To m.in. dzięki tym środkom możliwe było rozwinięcie portfolio o rozwiązania IT oraz radiofarmaceutyki. Ostatnie dotacje, chociażby w ramach programu Horyzont 2020, służą również temu, by rozwijać już konkretne produkty – mówi Magdalena Kowalewska. Jednym z nich jest kardioznacznik, czyli radiofarmaceutyk opracowywany z myślą o diagnostyce chorób serca. Na badania nad nim Synektik SA otrzymał ponad 15 mln zł bezzwrotnego dofinansowania.

– Każde wprowadzenie produktu farmaceutycznego na rynek wiąże się

z badaniami klinicznymi. Aktualnie zakończyliśmy badania drugiej fazy nad kardioznacznikiem. W sumie będą trzy – mówi. Część kardioznacznika została opatentowana przez Synektik w Stanach Zjednoczonych. To właśnie w projekcie kardioznacznika władze firmy upatrują produktu, który mógłby być oferowany globalnie.

W 2014 roku firma została nominowana do grona Diamentów Forbesa, czyli przedsiębiorstw, które w ciągu ostatnich trzech lat najbardziej dynamicznie zwiększyły swoją wartość. Wtedy też zadebiutowała na głównym rynku GPW. Obecnie Grupa Synektik, w skład której wchodzi Synektik SA oraz Synektik Pharma Sp. z o.o. (powstały z połączenia Monrol Poland i Iason), zatrudnia w sumie ponad 100 osób.

– Każda nasza decyzja biznesowa jest przemyślana, każdy projekt, w który inwestujemy – zaplanowany. Nieustannie szukamy nowych, innowacyjnych rozwiązań, które pomogą pacjentom w diagnostyce i terapii. Nie spoczywamy na laurach. Dążymy do tego, by poszerzać nasze portfolio m.in. w produkcji radiofarmaceutyków, tworzeniu oprogramowania, w obszarze badań klinicznych czy dystrybucji sprzętu medycznego – przekonuje Magdalena Kowalewska. Najnowsze wyniki finansowe spółki pokazują, że ta strategia się sprawdza. Skonsolidowane przychody za trzeci kwartał 2018 roku wyniosły blisko 25 mln zł, wobec 11,5 mln w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Grupa ma bardzo ambitny plan ekspansji zagranicznej. W ciągu najbliższych trzech lat chce zwiększyć udział eksportu w przychodach do poziomu kilkudziesięciu proc. – w 2016 roku wynosił on 2 proc. Zgodnie ze strategią rozwoju radiofarmaceutyki mają mieć zasięg regionalny, systemy IT – europejski, natomiast wspomniany kardioznacznik globalny. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, to w ciągu najbliższych kilku lat grupa Synektik znacząco zwiększy swoje przychody.

Eryk Rutkowski

Departament Wsparcia
Przedsiębiorczości
Polska Agencja Rozwoju
Przedsiębiorczości

Zielone zamówienia w Prawie Zamówień Publicznych

Zielone kryteria w branży komputerowej, żywnościowej oraz tekstylnej

Radosław Pilarski

W ostatnich latach można zauważyć zmianę tendencji w gospodarce. Zarówno prawodawcy, jak i przedsiębiorcy zaczęli zauważać potrzebę zmiany swoich działań w kierunku ochrony przyrody. Postępujące niekorzystne zmiany w środowisku naturalnym, niejako wymusiły na ustawodawcy wprowadzenie do obrotu prawnego instytucji, które mają wpłynąć na ograniczanie destrukcyjnego oddziaływania człowieka na naturę, a w niektórych wypadkach nawet pomóc w odwróceniu jego skutków.

Jedną z istotnych gałęzi prawa, która bezpośrednio i realnie ma wpływ na ochronę środowiska, jest prawo zamówień publicznych. Środki przeznaczane przez instytucje publiczne w ramach zamówień publicznych stanowią z jednej strony istotną część polskiego budżetu, z drugiej zaś – działalności tych podmiotów odbywa się w obszarach, które w sposób znaczący oddziałują na stan przyrody. Dzięki ciągłym zmianom i modyfikacjom w prawie polskim oraz prawie Unii Europejskiej, odpowiednie wykorzystanie narzędzi, którymi dysponują organy publiczne, może przynieść wiele pozytywnego dla środowiska.

Nie chodzi tu wyłącznie o takie oczywiste branże jak budownictwo, energetyka czy gospodarka wodno-ściekowa. Instytucje publicznie mogą przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego również przy drobniejszych zamówieniach, m.in. w obszarze zamówień na biurowy sprzęt komputerowy, żywność i usługi cateringowe, wyroby włókiennicze czy też transport. Podmioty państwowe i samorządowe stosując odpowiednie narzędzia prawne, także przy prostych zamówieniach, mogą realizować podstawowe cele zielonych zamówień publicznych, takich jak racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawa stanu wód, powietrza i gleby, jak również wprowadzanie założeń gospodarki o obiegu zamkniętym.

Prawne uwarunkowania zielonych zamówień publicznych w świetle prawa wspólnotowego

Głównymi aktami prawnymi mającymi za zadanie regulację prawa w obszarze ochrony środowiska naturalnego jest dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych¹ (dalej jako dyrektywa 2004/17/WE) oraz dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi² (dalej jako dyrektywa 2004/18/WE).

Regulacje wyżej wskazanych unijnych dyrektyw ustanawiają szereg zasad, które muszą zostać spełnione zarówno przez zamawiających, jak i przez wykonawców, aby można było mówić o zielonych zamówieniach publicznych.

Jedną z istotniejszych zasad jest ta, zgodnie z którą specyfikacje techniczne sporządzone przez zamawiających muszą umożliwiać otwarcie procesu udzielania zamówień publicznych na konkurencję. Oznacza to, że zamawiający są zobowiązani do zapewnienia możliwości składania ofert przewidujących różnorodne rozwiązania techniczne, mogące pomóc w zachowaniu „zdrowego” środowiska naturalnego. Istotny jest fakt, że instytucje publiczne muszą brać pod uwagę oferty oparte na równoważnych charakterystykach, które mogą być przedłożone przez oferenta w dowolny sposób.

Kolejną ważną regułą z punktu widzenia proekologicznych zamówień publicznych jest tzw. zasada „zazieleniania” specyfikacji technicznych. Instytucje

zamawiające definiując wymagania techniczne zamówienia, są zobowiązane do określenia konkretnych aspektów środowiskowych, obejmujących np. metody produkcji, wpływ grupy wyrobów lub usług na środowisko.

Następną zasadą realizowaną w procesie zielonych zamówień publicznych jest wymóg sporządzania zamówień w sposób precyzyjny, mający zapewnić wszystkim wykonawcom odpowiednią wiedzę na temat tego, jakie aspekty związane z ochroną środowiska będą wymagane przez zamawiających w danym zamówieniu. Co ważne, specyfikacje techniczne zamówień nie mogą zawierać odniesień do konkretnej marki lub źródła, ani też do jakiegokolwiek szczególnego procesu, znaku handlowego, patentu, pochodzenia bądź produkcji, które mogłyby prowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania danej grupy przedsiębiorców.

Wyżej wymienione dyrektywy wspólnotowe, oprócz wskazania zasad jakimi powinni kierować się zamawiający w procesie zamówień publicznych, nakładają także na instytucje zamawiające oraz wykonawców konkretne obowiązki. Wymogi te dotyczą obowiązku przedstawienia zaświadczeń sporządzonych przez niezależne instytucje zajmujące się poświadczaniem zgodności działań wykonawców z niektórymi unijnymi normami zarządzania środowiskowego. W takich sytuacjach zamawiający muszą brać pod uwagę wspólnotowe systemy ekzarządzania i audytu EMAS (ang. *Eco Management and Audit Scheme*) lub standardów zarządzania środowiskowego opartych na europejskich lub międzynarodowych normach poświadczonych przez organy działające zgodnie z prawem wspólnotowym, europejskimi albo międzynarodowymi normami dotyczącymi certyfikacji.

Ponadto art. 27 dyrektywy 2004/18/WE oraz art. 39 dyrektywy 2004/17/WE nakładają na instytucje zamawiające obowiązek

informacyjny w kwestii ochrony przyrody. W świetle tych przepisów zamawiający może zostać zobligowany przez Państwo Członkowskie do określenia lub sporządzenia dokumentacji, z których wykonawcy będą mogli uzyskać odpowiednie informacje na temat obowiązków związanych z ochroną środowiska, m.in. jakie regulacje będą miały zastosowanie w danym państwie UE, regionie lub miejscu, w którym zamówienie ma zostać zrealizowane oraz jakie rodzaje czynności będą mogły być stosowane podczas realizacji zielonych zamówień publicznych.

Prawne uwarunkowania zielonych zamówień publicznych w świetle prawa polskiego

Zamówienia publiczne w polskim porządku prawnym reguluje ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³ (dalej jako ustawa PZP).

PZP daje instytucjom zlecającym możliwość uwzględnienia środowiskowych aspektów zamówień w szczególności w zakresie:

- opisu przedmiotu zamówienia;
- warunków udziału w postępowaniu;
- kryteriów oceny ofert.

Dla ułatwienia i zrównania procesów związanych z ochroną przyrody, zamawiający przy konstruowaniu opisu przedmiotu zamówienia, zarówno w zakresie dotyczącym specyfikacji technicznych, jak i warunków realizacji zamówienia, mogą korzystać ze specyfikacji technicznych zawartych w kryteriach środowiskowych, które zostały opracowane na poziomie unijnym.

Opis przedmiotu zamówienia

Przepisy art. 29 ust. 4 ustawy PZP dają możliwość podmiotom publicznym do określenia w opisie przedmiotu zamówienia wymagań związanych z realizacją zamówienia w duchu „zielonych zamówień”. Z kolei na mocy art. 30a ustawy PZP instytucja publiczna może w opisie

przedmiotu zamówienia odwołać się do oznakowania związanego z wymaganiami środowiskowymi. Należy podkreślić, że wymagania te mogą dotyczyć wyłącznie elementów, które są związane z przedmiotem zamówienia i są odpowiednie do określenia cech towarów lub usług będących przedmiotem tego zamówienia. Dodatkowo wymagania takie muszą być oparte na realnie możliwych do zweryfikowania kryteriach. Te ostatnie nie mogą mieć cech dyskryminujących – ekologiczne oznakowania muszą być zatem dostępne dla wszystkich zainteresowanych wykonawców i muszą być określane przez podmioty trzecie tak, aby żadna ze stron nie mogła na nie wywierać wpływu.

Warunki udziału w postępowaniu

Instytucje publiczne mają także szereg narzędzi, które mogą wykorzystać w celu ochrony środowiska naturalnego w ramach warunków udziału w postępowaniu.

- Najbardziej efektywnymi warunkami, które pomagają w dbaniu o przyrodę, są m.in.:
- doświadczenie zawodowe związane z realizacją zamówień w sposób zgodny z zasadami ochrony środowiska;
  - zatrudnianie pracowników posiadających odpowiednie wykształcenie;
  - dysponowanie odpowiednimi urządzeniami technicznymi niezbędnymi do realizacji zamówień zgodnie z polityką środowiskową, np. urządzenia ograniczające zużycie paliwa lub wytwarzanie odpadów czy maszyny wykorzystujące energię odnawialną;
  - zdolności techniczne ukierunkowane na ochronę środowiska.

Zgodnie z § 2 ust. 4 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Rozwoju z 26 lipca 2016 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia⁴ zamawiający może zawrzeć odpowiednie warunki udziału w postępowaniu o zamówienie publiczne dotyczące zdolności zawodowej i technicznej, które odnoszą się bezpośrednio do umiejętności zarządzania środowiskowego. Można tego dokonać m.in. poprzez żądanie wykazu środków zarządzania środowiskowego, które wykonawca będzie stosował w celu wykonania zamówienia publicznego.

Odpowiednie wykorzystanie narzędzi, którymi dysponują organy publiczne, może przynieść wiele pozytywnego dla środowiska.

Wspomniane rozporządzenie nie określa jednak, w jaki sposób dokładnie ma wyglądać wykaz środków zarządzania środowiskowego, dlatego w tej materii należy polegać na wytycznych Urzędu Zamówień Publicznych. W ocenie UZP potwierdzeniem spełniania określonych przez instytucję zamawiającą wymagań środowiskowych jest:

- oświadczenie weryfikatora środowiskowego w sprawie czynności weryfikacyjnych i walidacyjnych w ramach unijnego systemu ekzarządzania i audytu EMAS;
- rejestracja wykonawcy w rejestrze EMAS lub certyfikat systemu zarządzania środowiskowego zgodnego z wymaganiami normy międzynarodowej ISO 1400130;
- w przypadku braku dostępu do ww. dokumentów oraz braku możliwości ich uzyskania w odpowiednim terminie bez winy wykonawcy, są akceptowalne także inne dowody dotyczące stosowanych przez wykonawcę środków zarządzania środowiskowego.

Jednak w tej ostatniej sytuacji wykonawca musi ponad wszelką wątpliwość dowieść, że podjęte przez niego środki są równoważne ze środkami wskazanymi przez zamawiającego.

Kryteria oceny ofert

Wypada również wskazać, że w wyniku wejścia w życie nowelizacji ustawy PZP – ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw⁵, większy nacisk zaczęto kłaść na stosowanie pozacenowych środowiskowych kryteriów oceny ofert. Dzięki temu instytucje zamawiające mogą stosować kryterium ceny jako jedyne kryterium oceny ofert lub kryterium oceny o wadze wyższej niż 60% wyłącznie w określonych sytuacjach.

Kryteria GPP w branży komputerowej, żywnościowej oraz tekstylnej

Prawo wspólnotowe w ramach polityki środowiskowej wprowadziło szereg tzw. kryteriów GPP (ang. *Green Public Procurements*). Zostały one podzielone na **podstawowe**, czyli takie, które obejmują kluczowe czynniki oddziaływania na środowisko oraz **kompleksowe**, czyli takie, które mogą być stosowane wtedy, kiedy instytucja zamawiająca dąży do jak najbardziej ekologicznego wyrobu towarów oraz świadczenia usług na rynku.

We wszystkich wspomnianych kryteriach najbardziej rozpoznawalnymi dowodami, potwierdzającymi zgodność z określonymi wymaganiami, są ekoetykiety typu I. Każdy przedsiębiorca starający się o ww. certyfikat dla swoich wyrobów musi zadbać o to, aby jego produkty:

- należały do najbardziej przyjaznych środowisku;
- przeszły pozytywną ocenę niezależnego instytutu ekologicznego i spełniały rygorystyczne wymagania środowiskowe oraz zdrowotne;
- były polecane przez organizacje konsumenckie i środowiskowe;
- były uznawane w całej Unii Europejskiej.

Zielone zamówienia na biurowy sprzęt komputerowy

Ekoregulacje w zakresie sprzętu komputerowego dotyczą:

- komputerów (stacjonarnych i przenośnych);
- monitorów;
- urządzeń do przetwarzania obrazu, czyli kopiarek, drukarek, skanerów, faksów oraz urządzeń wielofunkcyjnych.

Komputery i monitory

Zielone kryteria dotyczące komputerów oraz monitorów zostały przyporządkowane do jednej grupy. Główne kryteria

związane z zamówieniami na omawiane produkty to:

- poziom zużycia energii;
- poziom emisji hałasu;
- zastosowanie rtęci w układach LCD;
- demontaż sprzętu;
- zastosowanie części z tworzyw sztucznych mogących negatywnie oddziaływać na ludzkie zdrowie, np. tworzywa rakotwórcze, mutagenne oraz szkodliwe dla rozrodczości.

Podstawowym i uznawanym za najistotniejsze jest kryterium zużycia energii. Kwestia ta została określona jako wywierająca największe oddziaływanie na środowisko.

Urządzenia do przetwarzania obrazu

W przypadku urządzeń do przetwarzania obrazu kryteria proekologiczne w większości są zbieżne z tymi, które są stosowane przy komputerach i monitorach. Różnica polega na tym, iż do podstawowych kryteriów, prócz niskiego zużycia energii, są zaliczane także możliwości druku dwustronnego oraz wysoka dostępność części zamiennych. Według specjalistów UE niski poziom tych parametrów ma największy wpływ na degradację środowiska.

Kryteria GPP

Wszystkie z omawianych rodzajów urządzeń, aby zostały uznane za przyjazne środowisku, powinny spełniać wymogi najnowszej normy Energy Star. Produkty opatrzone taką etykietą są automatycznie uznawane za spełniające wymogi polityki środowiskowej. W innym wypadku wykonawcy (producenci) są zobowiązani udowodnić za pomocą stosownej dokumentacji, że ich produkty są w stanie sprostać aktualnym normom środowiskowym.

Należy wskazać, że komputery stacjonarne, aby spełniały wymogi Energy Star powinny być zaprojektowane w taki sposób, by pamięć RAM, dysk twardy oraz napędy CD lub DVD były łatwo dostępne i mogły być wymienne. Odnosnie komputerów przenośnych wymóg

ten dotyczy jedynie pamięci RAM. Z kolei monitory LCD, aby spełniać wymogi środowiskowe, nie mogą zawierać więcej niż 3,5 mg rtęci na jedną lampę. Urządzenia do przetwarzania obrazu posiadające funkcję drukowania o maksymalnej prędkości roboczej wydruku przekraczającej 45 stron na minutę przy zastosowaniu papieru formatu A4, muszą być wyposażone w automatyczny układ kopiowania dwustronnego (moduł automatycznego druku dwustronnego). Pozostałe urządzenia o niższej prędkości wydruku powinny co najmniej dawać możliwość obsługi ręcznej lub posiadać moduł umożliwiający drukowanie dwustronne na papierze formatu A4.

Zielone zamówienia na żywność i usługi cateringowe

W przypadku produkcji żywności wymogiem podstawowym, który jest głównie brany pod uwagę, są ekologiczne metody produkcji oraz ilość odpadów opakowaniowych. Kryteria poboczne, które także mają znaczenie, lecz nie aż tak duże, jak wskazane powyższej, obejmują m.in. nabywanie żywności wyprodukowanej zgodnie z normami produkcji zintegrowanej czy dobrostan zwierząt ubojnych.

Przy usługach cateringowych wyróżnić można takie kryteria jak: wykorzystanie wyrobów papierowych oraz środków czyszczących, rodzaj sprzętu kuchennego czy wartość odżywczą produktów. Przy czym podstawowymi i najważniejszymi wymogami są w szczególności użycie żywności ekologicznej oraz ilość odpadów i możliwości ich utylizacji.

Kryteria GPP

Aby produkowaną żywność można było uznać za przyjazną środowisku, musi ona zostać wyprodukowana metodami ekologicznymi w 95%, czyli zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91⁶ (dalej jako rozporządzenie (WE) nr 834/2007).

Dodatkowo kryteria GPP będą spełniały produkty, których transport odbywa się w opakowaniach wyprodukowanych w co najmniej 45% z surowców pochodzących z recyklingu i które są stworzone z surowców odnawialnych. Znaczenie ma także fakt, aby produkty te nie były dostarczane w pojedynczych porcjach, tj. opakowaniach jednostkowych.

Wykonawca biorący udział w zamówieniu publicznym na żywność określaną jako przyjazna środowisku jest zobowiązany do przedłożenia oświadczenia wskazującego, które z powyższych kryteriów jest w stanie spełnić. Instytucja zamawiająca ma obowiązek zweryfikować tę deklarację w czasie realizacji zamówienia. Wykonawca powinien przy tym pamiętać, że złożenie oświadczenia niezgodnego z prawdą grozi nałożeniem na niego wysokich kar finansowych.

W przypadku usług cateringowych istotnym wymogiem GPP jest to, aby serwowane posiłki składały się w jak największym stopniu z produktów ekologicznych oraz aby były dobierane stosownie do pory roku. Wytyczne w tym zakresie zazwyczaj są umieszczane w kalendarzach sezonowych załączanych do zamówień publicznych. Znaczenie dla polityki środowiskowej mają także opakowania, w jakich są przechowywane posiłki przyrządzane przez firmy cateringowe – opakowania te powinny spełniać analogiczne wymagania, co opakowania przy zamówieniach na żywność.

Dodatkowo wykonawcy powinni zadbać o ograniczenie wytwarzania odpadów. W tym celu żywność i napoje należy podawać przy wykorzystaniu sztućców wielokrotnego użytku, szklanej zastawy, naczyń i obrusów wielorazowego użytku bądź też korzystać ze sztućców i naczyń wyprodukowanych z surowców odnawialnych. Co więcej, odpady wytworzone w czasie świadczenia usług muszą być zbierane i segregowane zgodnie z zasadami systemu zbiórki administracji publicznej.

Przy świadczeniu usług cateringowych ważny jest także wykorzystywany rodzaj transportu. Mianowicie używane pojazdy transportowe powinny spełniać co najmniej wymagania w zakresie emisji spalin EURO VI.

Zielone zamówienia na wyroby włókiennicze

Zgodnie z prawem unijnym, za wyroby włókiennicze uznaje się:

- odzież oraz galanterie (np. chusty, torby, paski), które wagowo zawierają co najmniej 90% włókien tekstylnych;
- wyroby włókiennicze do dekoracji wewnątrz wagowo zawierające co najmniej 90% włókien tekstylnych (nie dotyczy okładzin ściennych i podłogowych);
- włókna, przędzę oraz tkaniny przeznaczone do użytku w odzieży tekstylnej oraz galanterii lub wyrobach włókienniczych do dekoracji wewnątrz.

Kryteria GPP

Za ekologiczne wyroby włókiennicze należy uznać przede wszystkim te produkty, które zostały wytworzone z użyciem bawełny wyprodukowanej metodami ekologicznymi bądź włókien pochodzących z recyklingu.

Duże znaczenie dla instytucji zamawiających powinny mieć również takie cechy produktów tekstylnych, jak:

- niska zawartości substancji toksycznych; ważne jest, czy w czasie produkcji są wykorzystywane produkty charakteryzujące się niewielkim oddziaływaniem na środowisko i są wytworzone z włókien wyprodukowanych przy użyciu minimalnej ilości pestycydów;
- niska zawartość barwników zaklasyfikowanych jako uczulające, rakotwórcze, mutagenne bądź toksyczne wykorzystanych podczas produkcji;
- niska zawartość środków zmniejszających palność.

Należy przy tym podkreślić, że nie zawsze spełnienie przez wykonawców (producentów) powyższych wymogów pozwoli im wziąć udział w zamówieniu publicznym. Producenci tekstyliów zostaną zdyskwalifikowani w procesie zielonych zamówień, jeżeli zawartość wagowa ich produktów będzie się składała w więcej niż 5% z:

- włókien akrylowych;
- bawełny oraz innych naturalnych włókien celulozowych, o ile nie są to produkty pochodzące z produkcji ekologicznej;

- elastyny;
- lnu oraz pozostałych włókien lnykowych (np. konopi czy juty);
- wełny potnej oraz pozostałych włókien keratynowych (np. wełny owczej czy koziej);
- celulozowych włókien chemicznych (m.in. wiskozy, włókien octanowych);
- poliamidu;
- poliestru;
- polipropylenu.

Zielone zamówienia – podsumowanie

Regularne negatywne zmiany w środowisku naturalnym stały się zjawiskiem obok którego nie można przejść obojętnie. Dlatego tak ważne jest tworzenie coraz to nowych narzędzi, które w sposób realny będą w stanie pomóc zarówno w ochronie natury, jak i odwracaniu już powstałych, niekorzystnych skutków działalności człowieka.

Niestety, nie wystarczy już szerzenie ekologicznej świadomości wśród przedsiębiorców i konsumentów. Działania środowiskowe trzeba w sposób odpowiedzialny egzekwować. Jednym z narzędzi do tego jest instytucja zamówień publicznych. Specyfika działalności instytucji publicznych oraz ich potencjał finansowy dają duże możliwości oddziaływania na obszary gospodarki, które bezpośrednio wpływają na stan przyrody. Dlatego ważne jest, aby zamówienia instytucji państwowych były wykonywane w sposób świadomy i racjonalny. Należy zdać sobie sprawę, że znaczenie w obszarze ochrony przyrody mają nie tylko wielkie inwestycje takie jak budowa autostrad czy modernizacja elektrowni. Wpływ na środowisko mają również codzienne i budżetowo nieznaczne zamówienia, takie jak omówione w niniejszym artykule zamówienia na catering, biurowy sprzęt komputerowy czy odzież roboczą.

Radosław Pilarski

prawnik, twórca portalu
www.znajdzparagraf.pl

¹ Dz. Urz. UE L 134 z 30.4.2004, s. 1.

² Dz. Urz. UE L 134 z 30.4.2004, s. 114.

³ Dz.U. z 2018 r. poz. 1986.

⁴ Dz.U. poz. 1126 ze zm.

⁵ Dz.U. z 2016 r. poz. 1020.

⁶ Dz. Urz. UE L Nr 189, s. 1.

Gra komputerowa – etap wstępny

Koncepcja, idea, zarys i ochrona

Robert Ratajczak

Dotychczas ani polski, ani unijny ustawodawca nie zdefiniował gry komputerowej. Jest ona bardzo złożonym produktem, zawierającym wiele elementów istotnych z punktu widzenia prawa, takich jak: grafika, muzyka, tekst i inne utwory składowe. Jednocześnie nie jest przesądzone, jak należy traktować grę komputerową jako całość¹. Słusznie wskazuje się na fakt, że przesądzenie prawnautorskiej kwalifikacji gier komputerowych, lub poszczególnych jej elementów, ma istotne znaczenie dla określenia zakresu uprawnień poszczególnych osób biorących udział w produkcji gry, w tym producentów i wydawców gier, którzy ponoszą ciężar finansowy wyprodukowania gier. Kwestia ta jest także istotna z punktu widzenia użytkowników gier i przysługującego im dozwolonego użytku.

Gra komputerowa – program komputerowy, utwór audiowizualny czy utwór zbiorowy?

Dorobek orzeczniczy Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości², jak również konieczność stosowania prounijnej wykładni prawa polskiego, wskazują na to, że na gruncie polskiego prawa autorskiego gra jako całość nie może być uznana jako program komputerowy. Niewątpliwie natomiast program lub programy komputerowe są istotnym elementem gier komputerowych.

Obecnie brak jest podstaw do uznania, że gra komputerowa jest utworem audiowizualnym, w rozumieniu przepisów

ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych³. Po pierwsze, wynika to z faktu, że część gier nie zawiera w sobie elementów graficznych o cechach twórczych. Po drugie, przepisy dotyczące utworów audiowizualnych zostały sformułowane w taki sposób, że można je stosować do produkcji, specyfiki i funkcjonowania utworów filmowych, a nie do gier. Po trzecie, o ile w przypadku utworów audiowizualnych powstaje wyłącznie pasywny odbiór prezentowanej treści – czyli widz (odbiorca) nie ma wpływu na rozwój akcji – o tyle w przypadku gry komputerowej gracz ma mniejszy lub większy wpływ na losy bohaterów, którymi kieruje i na rozwój fabuły. W tym drugim przypadku zachodzi zatem swoistego rodzaju interakcja, której nie ma w przypadku utworów audiowizualnych. To wszystko nie wyklucza jednak, że w ramach określonych

gier mogą funkcjonować utwory audio-wizualne.

Przepisy prawa autorskiego w znacznej mierze powstały w „dobie analogowej”, nie może zatem dziwić fakt, że ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych nie wyjaśnia statusu gier komputerowych. Jednak biorąc pod uwagę to, że w procesie kreacji gry jest zaangażowanych wiele osób, warto rozważyć tezę, że gra komputerowa może być uznana za utwór zbiorowy na podstawie art. 11 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przepis ten podaje przykładowo tylko dwa utwory zbiorowe, tj. encyklopedie i periodyki. Taki zabieg ustawodawcy prowadzi do wniosku, że jego zamiarem było uznanie za utwory zbiorowe jedynie dzieła składające się z niezależnych, oddzielnych utworów, które jednocześnie są zbiorem przemyślanym, nieprzypadkowym i realizują konkretne zamierzenie. Skoro zatem gra komputerowa stanowi połączenie poszczególnych elementów składowych i jest odbierana jako całość przez gracza, a nie jako połączenie określonych części składowych, uznać należy, że gra komputerowa nie może być traktowana jako utwór zbiorowy.

Koncepcja gry komputerowej

Kreacja gry komputerowej rozpoczyna się od określenia ogólnego zarysu **koncepcji** rozgrywki, definicji konfliktu, rodzaju gry (FPS, RPG, RTS etc.), zasad mających zastosowanie w grze oraz środków realizacji założonych celów gry. Ponadto określeniu podlegają na tym etapie takie kwestie jak filozofia gry w szczególności w zakresie określenia docelowego segmentu rynku, do którego z daną grą komputerową producenci zamierzają trafić, a także określenie modelu biznesowego (np. produkt zamknięty rozwijany dodatkami, rozdzielnie rozgrywki na części tworzone w cyklicznych odstępach czasu).

Koncepcja gry znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji mającej formę *game design* oraz *gameplay*, przybierających często formę **dokumentacji projektowej**. Są to dokumenty opracowywane

na potrzeby najczęściej producenta lub wydawcy gry. Pomysły i idee znajdują się natomiast w **scenariuszu gry**.

Dokumentacja projektowa

Ideą i celem utworzenia dokumentacji projektowej jest przedstawienie wizji gry i zaprezentowanie jej atrakcyjności.

Z reguły na dokumentację projektową składają się takie elementy, jak⁴:

- game concept*, który zawiera dane na temat rodzaju gry, docelowej grupy odbiorców oraz świata gry;
- vision document*, który wskazuje na proponowane technologie, mechanikę gry, wstępne założenia co do fabuły i charakteru gry;
- art design document*, który zawiera wytyczne dla grafików;
- project timeline document*, który określa istotne daty w procesie produkcji gry;
- testing document*, który identyfikuje elementy gry które narażone są na błędy;
- technical documents*, który opisują zasady i sposoby implementacji elementów gry,
- game minute*, który zawiera szczegółowy opis krótkich części *gameplaya*, wskazujący w jaki sposób gracz ma na danym etapie się zachowywać.

Scenariusz gry komputerowej

Scenariusz gry jest pisemnym projektem dzieła. Główna różnica scenariusza gry komputerowej w stosunku do scenariusza filmu polega na tym, że zazwyczaj gra komputerowa nie jest w swojej fabule linearna. Dlatego też jej scenariusz musi zawierać wszystkie możliwe warianty zdarzeń, co jest bezpośrednią konsekwencją tego, że gracz może w ograniczonym zakresie poprzez podejmowanie określonych decyzji w toku rozgrywki, kierować ją na poszczególne tory wydarzeń. Scenariusz musi opisywać wszystkie możliwe warianty w tym zakresie.

W powyższym zakresie scenariusz jest zamknięty, tj. gracz realizuje z góry

złożone i zaprojektowane etapy i akcje w ramach rozgrywki.

Zatwierdzeniem scenariusza kończy się pierwszy etap kreacji gry komputerowej, po którym dochodzi do stworzenia oprawy wizualnej, silnika gry oraz kodu programu.

Ochrona wstępnych etapów kreacji gry komputerowej

Zgodnie z przepisem art. 2¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych ochronie nie podlegają odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne, a jedynie sposób wyrażania. Istotnym z punktu widzenia gier komputerowych jest ustalenie, w którym momencie idee i koncepcje, dające początek grom komputerowym, zostają uzewnętrznione i od kiedy następuje ochrona sposobu ich wyrażania.

Zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych ochrona prawnoautorska przysługuje od momentu ustalenia utworu. Ustawodawca nie definiuje, czym ono jest. Ustalenie według ww. przepisu jest rozumiane jako uzewnętrznienie określonego dzieła osobom trzecim, niezależnie od formy w jakiej to następuje. Mając na uwadze zakres niniejszego artykułu, należy wskazać, że w przypadku poszczególnych elementów gry komputerowej, takich jak choćby jej scenariusz, podstawą uznania, iż mamy do czynienia z utworem, jest moment ich ustalenia, czyli uzewnętrznienia.

Jednocześnie należy pamiętać, że brak ochrony koncepcji i idei na gruncie prawa autorskiego nie stoi na przeszkodzie dochodzenia ochrony na gruncie prawa cywilnego czy przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Ochrona prawnoautorska poszczególnych elementów **dokumentacji projektowej** jest uzależniona od tego, czy nie będą one miały wyłącznie charakteru technicznego lub czy nie będą oparte na powtarzalnych schematach i motywach, których osiągnięcie wymaga jedynie określonej wiedzy i sprawności, a nie działalności twórczej.

Powtarzalność, schematyczność, skupienie na charakterze technicznym dzieła wykluczają ochronę prawnoautorską.

Z dużą dozą prawdopodobieństwa można stwierdzić, że większość elementów dokumentacji projektowej nie będzie podlegała ochronie prawnoautorskiej, podobnie jednak jak wspomniano wyżej, można w takich przypadkach dochodzić ochrony na gruncie prawa cywilnego czy przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

W literaturze przedmiotu⁵ wskazuje się na duże podobieństwo **scenariusza gry komputerowej** do komiksu, w którym obok siebie funkcjonuje treść oraz jej plastyczne odwzorowanie. Obie te warstwy, współistniejące ze sobą, przy spełnieniu przesłanek z art. 1 ust. 1 PrAut, mogą składać się na nową jakość i tym samym mogą być utworem.

Scenariusz gry komputerowej (*Storyboard*) wykazuje znaczące podobieństwo do komiksu, ponieważ opisuje z jednej strony schemat i chronologię wizualną ujęć tworzących obraz, a z drugiej strony mniej lub bardziej szczegółowo opisuje pojedyncze lub wszystkie sceny gry.

Stąd też zasady kwalifikacji komiksu jako utworu mogą mieć zastosowanie również w przypadku scenariusza gry komputerowej, ze wskazaniem jednak na różnicę polegającą na tym, że scenariusz gry komputerowej nie jest stworzony dla uczestnika (gracza), ale dla celów produkcyjno-deweloperskich, zawiera często szczegóły techniczne istotne z punktu widzenia procesu produkcji gry.

Wielość twórców

Z punktu widzenia przepisów prawa, a w szczególności prawa autorskiego, gra komputerowa jest dosyć specyficznym wytworem. Jest to utwór nienazwany, o cechach charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów utworów takich jak komiks czy też częściowo utwór audiowizualny.

Niewątpliwie gra komputerowa, mimo wkładu w proces jej powstawania wielu osób, jest odbierana przez użytkowników końcowych (graczy) jako całość.

Dotyczy to zarówno tzw. *user experience*, jak i takich kwestii jak testów developerskich czy testów beta.

Jak już wskazano powyżej pewne elementy gry mogą posiadać charakter utworu, inne zaś takiego nie mają. Gra, jako produkt końcowy, jest efektem twórczego połączenia wszystkich elementów w taki sposób, aby oddać użytkownikom produkt finalny. Proces ten nie sprowadza się do prostego połączenia poszczególnych części czy też elementów gry. Dlatego też gra komputerowa wykazuje ograniczone podobieństwo do utworów zbiorowych. Większe podobieństwo, choć też jedynie częściowe, można zauważyć w stosunku do utworów audiowizualnych i dotyczy to takich kwestii, jak sposób tworzenia gry czy też sposób połączenia jej poszczególnych elementów.

Produkcje gier komputerowych coraz bardziej zbliżają się w swojej organizacji i procesie twórczym do produkcji filmów pełnometrażowych – dotyczy to w szczególności gier z kategorii AAA. W tego typu przypadkach to producent gry musi dopełnić szeregu formalności związanych z nabyciem autorskich praw majątkowych do poszczególnych wkładów. W przypadku bowiem gier komputerowych nie ma zastosowania zasada określona w art. 70 PrAut ustanawiająca producentowi prawo do eksploatacji utworów „składowych” poszczególnych utworów audiowizualnych.

Większość gier komputerowych będzie utworami współautorskimi w rozumieniu art. 9 ust. 1 PrAut, z wkładami poszczególnych twórców, które to jednak wkłady nie zawsze będą możliwe do odrębienia.

Wśród współautorów gier komputerowych można wskazać takie podmioty jak choćby:

- projektant,
- twórca scenariusza,
- twórca programu(-ów) komputerowego(-ych) wykorzystywanego(-ych) w grze,
- reżyser,
- twórca muzyki,
- autorzy dialogów i grafik wykorzystywanych w grze.

To z tymi osobami producent powinien zawrzeć stosowne umowy, na mocy

których nabędzie autorskie prawa majątkowe. Obowiązku takiego nie będzie w przypadku osób wykonujących czynności techniczne czy też z autorami koncepcji i idei wykorzystanych w grze, chyba że spełniają one warunki uznania ich za utwór w rozumieniu przepisów prawa autorskiego.

Istotne przy tym jest to, aby umowy, o których mowa wyżej były zawierane możliwie szybko, aby były w swojej treści możliwie szczegółowe i kompletne. Jakiegokolwiek braki w tym zakresie będą rodzić określone konsekwencje dla producenta gry komputerowej zarówno w wymiarze finansowym, jak i logistycznym, ponieważ może dojść do próby wstrzymania eksploatacji poszczególnych elementów gry komputerowej w związku z wadliwymi umowami. Co ważne, w związku ze skomplikowanym i niejasnym charakterem gry komputerowej na gruncie prawa autorskiego, producent nie będzie w stanie realnie powołać się na żadne z domniemań wskazanych w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Producent powinien zwrócić uwagę, aby umowy były dostosowane do osoby, z którą są zawierane, do jej wkładu twórczego oraz przede wszystkim do formalnej podstawy zlecenia takiej osobie prac nad grą. Inaczej bowiem będzie wyglądać sytuacja, w której producenta i osobę trzecią wiąże umowa o pracę i zakres twórczej pracy wykonywanej faktycznie na rzecz producenta jest realizacją przez tą osobę obowiązków wynikających ze stosunku pracy. W takiej sytuacji zastosowanie mieć będzie przepis art. 12 PrAut – pracodawca nabywa w takim przypadku autorskie prawa majątkowe z chwilą przyjęcia utworu w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron. Jeżeli pracodawca w okresie dwóch lat od daty przyjęcia utworu nie przystąpi do rozpowszechnienia utworu przeznaczanego w umowie o pracę do rozpowszechnienia, twórca może wyznaczyć pracodawcy na piśmie odpowiedni termin na rozpowszechnienie utworu z tym skutkiem, że po jego bezskutecznym upływie prawa uzyskane przez pracodawcę wraz z własnością przedmiotu, na którym utwór utrwalono, powracają do twórcy, chyba że umowa stanowi inaczej. Strony mogą określić inny termin

na przystąpienie do rozpowszechniania utworu.

Inaczej natomiast będzie wyglądała sytuacja, gdy współtwórcą jest osoba, która wykonuje zlecane prace na podstawie umowy cywilnej innej niż umowa o pracę. W takim przypadku producent nabywa jedynie prawa określone i wskazane w umowie.

Dodatkowo konstruując umowę, należy zwrócić uwagę na szczegółowe określenie wkładu twórczego osoby, z którą zawierana jest umowa. Ponadto kluczowe jest precyzyjne określenie momentu nabycia praw – mając na uwadze bezpieczeństwo prawne oraz założenia biznesowe. Zakres nabycia praw określany jest w polskim porządku prawnym za pomocą pól eksploatacji. Związane z tym jest również zagadnienie praw zależnych oraz eksploatacji gry na przyszłych, nieznanych w momencie zawierania umowy, polach eksploatacji.

Podsumowanie

Obecnie obowiązujące regulacje prawne nie dają odpowiedzi na to, jak należy identyfikować gry komputerowe. Na potrzeby niniejszego artykułu trzeba uznać, że gra komputerowa jest utworem nienazwanym, którego koniecznym elementem jest program komputerowy, zapisany na dowolnym nośniku danych, służącym do celów rozrywkowych oraz w mniejszym stopniu do celów edukacyjnych i użytkowych.

W zależności od okoliczności, poszczególne elementy wstępnych etapów kreacji gry komputerowej mogą być utworem w rozumieniu PrAut.

Fakt złożoności procesu produkcji gier komputerowych oraz liczba osób zaangażowanych w proces produkcji powodują, że uregulowanie sytuacji prawnej w zakresie nabycia autorskich praw majątkowych do wkładów twórczych

poszczególnych osób jest skomplikowanym i złożonym zagadnieniem.

Robert Ratajczak

adwokat zajmujący się prawem autorskim oraz IT, autor bloga <http://prawo-autorskie-blog.pl>, współnik Kancelarii Ratajczak Mańkowski Adwokaci Radcowie Prawni z Poznania

- ¹ Elżbieta Traple, *Ochrona gry komputerowej*, wyd. Wolters Kluwer 2015.
- ² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany przeciwko Ministerstvo kultury (C-393/09); Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 23 stycznia 2014 r. w sprawie Nintendo Co. Ltd i inni przeciwko PC Box Srl i inni.
- ³ Art. 1 ust. 2 pkt 9 Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej także: PrAut).
- ⁴ Ireneusz Matusiak, *Gra komputerowa jako przedmiot prawa autorskiego*, wyd. LEX Wolters Kluwer 2013.
- ⁵ Elżbieta Traple, *Ochrona...*, *op. cit.*

Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa na nowych zasadach

O zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

Marta Lampart

Od 4 września 2018 r. w polskim porządku prawnym obowiązują nowe przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji¹, które w istotny sposób zmieniają dotychczasowe rozwiązania przewidziane dla czynu nieuczciwej konkurencji dotyczące tajemnicy przedsiębiorstwa. Są to zmiany, które mają niebagatelne znaczenie zarówno dla wszystkich przedsiębiorców, jak i ich pracowników lub osób związanych z przedsiębiorcą na podstawie innego stosunku prawnego. Z jednej strony wspomniane zmiany są korzystne dla przedsiębiorców, z drugiej zaś wymagają podejmowania przez nich działań z zachowaniem należytej staranności. Modyfikacja zasad ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa polega na wprowadzeniu jej nowej definicji, określeniu czynu nieuczciwej konkurencji związanego z naruszeniem tajemnicy przedsiębiorstwa, dodaniu kolejnych

środków prawnych, z których mogą skorzystać poszkodowani przedsiębiorcy w razie dokonania czynu nieuczciwej konkurencji polegającego na ujawnieniu, wykorzystaniu lub pozyskaniu cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, zmianie przepisów dotyczących przedawnienia roszczeń oraz przepisów regulujących odpowiedzialność karną.

Minimalny poziom ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa i zasady wdrożenia dyrektywy

Najnowsza nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji była podyktowana koniecznością przyjęcia

dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem². Dyrektywa ta obowiązuje od dnia 5 lipca 2016 r., chociaż prace nad jej treścią trwały już przynajmniej od 2013 r., kiedy to Komisja Europejska przedstawiła propozycję nowych przepisów odnoszących się do ochrony know-how oraz tajemnic handlowych³.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 dyrektywy państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny wdrożyć rozwiązania wynikające z tego unijnego aktu prawnego do przepisów prawa krajowego do dnia 9 czerwca 2018 r. W Polsce ustawa nowelizująca, czyli ustawa o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej

konkurencji oraz niektórych innych ustaw z dnia 5 lipca 2018 r.⁴, weszła w życie w dniu 4 września 2018 r., a projekt wpłynął do Sejmu w dniu 11 maja 2018 r.⁵ Jak wynika z zasady określonej w art. 1 ust. 1 zd. 2 dyrektywy, państwa członkowskie Unii Europejskiej mogą przyjąć dalej idącą ochronę przed bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem lub ujawnianiem tajemnicy przedsiębiorstwa, niż ochrona wymagana w tej dyrektywie, pod warunkiem zapewnienia zgodności z szeregiem przepisów dyrektywy – z art. 3, 5, 6, art. 7 ust. 1, art. 8, art. 9 ust. 1 akapit drugi, art. 9 ust. 3 i 4, art. 10 ust. 2, art. 11, 13 oraz art. 15 ust. 3. Nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji dotycząca ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa przewiduje, że nowe przepisy są stosowane do oceny stanów faktycznych, które zaistniały po wejściu w życie ustawy zmieniającej (art. 15 ust. 1 tej ustawy)⁶.

Dyrektywa nr 2016/943 przewiduje przede wszystkim wprowadzenie ujednoliconej definicji tajemnicy przedsiębiorstwa oraz przepisów dotyczących

ochrony przed nieuprawnionym pozyskaniem tajemnicy przedsiębiorstwa przez inne osoby. Jak wynika bowiem z motywu 8 dyrektywy *Różnice między państwami członkowskimi pod względem ochrony prawnej tajemnic przedsiębiorstwa oznaczają, że tajemnice przedsiębiorstwa nie są objęte ochroną w równoważnym stopniu w całej Unii, co prowadzi do rozdrobnienia rynku wewnętrznego w tej dziedzinie i do osłabienia ogólnego efektu odstraszającego, jaki powinny mieć odnośne przepisy*. Dlatego też jak określono w motywie 14 dyrektywy *Należy przyjąć jednolitą definicję tajemnicy przedsiębiorstwa bez ograniczania zakresu ochrony przed przywłaszczeniem. Taka definicja powinna zatem być sformułowana w sposób uwzględniający know-how, informacje handlowe i informacje techniczne w przypadkach, w których istnieje zarówno uzasadniony interes w utrzymaniu poufności, jak i uzasadnione oczekiwanie, że taka poufność zostanie zachowana*. Dyrektywa nr 2016/943 określa w swojej treści także definicję posiadacza tajemnicy przedsiębiorstwa, sprawcy naruszenia

oraz towarów⁷ stanowiących naruszenie, jak również przepisy dotyczące pozyskiwania, wykorzystywania i ujawniania tajemnic przedsiębiorstwa oraz określające środki ogólne, procedury i środki prawne.

Należy jeszcze zwrócić uwagę na fakt, że choć wskazana dyrektywa nie powinna wpływać na stosowanie odpowiednich przepisów prawnych w innych dziedzinach, w tym praw własności intelektualnej oraz prawa zobowiązań, to jednak dyrektywa zachowuje pierwszeństwo jako *lex specialis* przed dyrektywą 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej⁸, gdy zakres stosowania tej dyrektywy pokrywa się z dyrektywą nr 2016/943. Wynika to z motywu 39 dyrektywy nr 2016/943.

Ogólne zasady ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa (a *stricto* – ochrony informacji nieujawnionej) przed jej bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem lub ujawnianiem przez

osoby trzecie zostały ujęte wcześniej w Porozumieniu w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej⁹, którego treścią są związane zarówno państwa członkowskie, jak i Unia Europejska¹⁰.

W art. 39 Porozumienia TRIPS przyjęto, iż informacjami nieujawnionymi są informacje, które:

- a) są poufne w tym sensie, że jako całość lub w szczególnym zestawie i zespolenie ich elementów nie są ogólnie znane lub łatwo dostępne dla osób z kręgów, które normalnie zajmują się tym rodzajem informacji;
- b) mają wartość handlową dlatego, że są poufne; i
- c) poddane zostały przez osobę, pod której legalną kontrolą informacje te pozostają rozsądnym, w danych okolicznościach, działaniom dla utrzymania ich poufności.

Jak wskazano w motywach przyjęcia dyrektywy, pomimo obowiązującego art. 39 Porozumienia TRIPS, istniały liczne rozbieżności w przepisach unijnych obowiązujących w poszczególnych krajach członkowskich, dlatego zdecydowano o wprowadzeniu nowych rozwiązań, które następnie zostały przyjęte przez państwa członkowskie Unii Europejskiej¹¹.

Dostosowanie definicji tajemnicy przedsiębiorstwa w polskiej ustawie

Nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, w ślad za dyrektywą unijną, spowodowała m.in. wprowadzenie dookreślenia, jakie informacje stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa. W miejsce starej definicji zawartej w uprzednio obowiązującym art. 11 ust. 4 ustawy w obecnym art. 11 ust. 2 ustawy przyjęto, iż pod pojęciem tajemnicy przedsiębiorstwa rozumie się *informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, które jako całość lub w szczególnym zestawieniu i zbiorze ich elementów nie są powszechnie znane osobom zwykle zajmującym się tym rodzajem informacji albo nie są łatwo dostępne dla takich osób, o ile uprawniony do korzystania*

*z informacji lub rozporządzania nimi podjął, przy zachowaniu należytej staranności, działania w celu utrzymania ich w poufności*¹².

Aby można było stwierdzić, iż mamy do czynienia z tajemnicą przedsiębiorstwa, to wszystkie przesłanki określone w art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji muszą być spełnione w całości, a to od przedsiębiorcy aktualnie oczekuje się zachowania należytej staranności przy podejmowaniu działań w celu utrzymania w poufności informacji. Oznacza to, iż nie jest już wystarczające jedynie podjęcie niezbędnych działań przez przedsiębiorcę. Brak spełnienia którejkolwiek z przesłanek określonych w art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji powoduje, że informacja nie może zostać objęta zakresem tajemnicy przedsiębiorstwa i korzystać ze środków ochrony jakie daje ustawa.

Modyfikacja opisu czynu nieuczciwej konkurencji

Określenie czynu nieuczciwej konkurencji w art. 11 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji ma obecnie nową postać – takim czynem jest ujawnienie, wykorzystanie lub pozyskanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa. Ustawa w dalszych przepisach art. 11 precyzuje, kiedy zachodzi czyn nieuczciwej konkurencji polegający na wskazanych trzech postaciach, a także kiedy ujawnienie, wykorzystanie lub pozyskanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji.

Pozyskanie informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, zgodnie z treścią art. 11 ust. 3 ustawy, będzie traktowane jako czyn nieuczciwej konkurencji, w szczególności, gdy następować będzie bez zgody uprawnionego do korzystania z informacji lub rozporządzania nimi i wynikać będzie z nieuprawnionego dostępu, przywłaszczenia, kopiowania dokumentów, przedmiotów, materiałów, substancji, plików elektronicznych obejmujących te informacje lub umożliwiających wnioskowanie o ich treści.

Z kolei wykorzystywanie lub ujawnienie informacji, które stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa, uznane zostanie jako czyn nieuczciwej konkurencji, w szczególności, gdy następuje bez zgody uprawnionego do korzystania z informacji lub rozporządzania nimi i narusza obowiązek ograniczenia ich wykorzystywania lub ujawniania wynikający z ustawy, czynności prawnej lub z innego aktu albo gdy zostało dokonane przez osobę, która pozyskała te informacje, dokonując czynu nieuczciwej konkurencji. Określenie to zawarte zostało w art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Niezwykle istotną modyfikacją zasad ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa jest to, iż ustawa nie przewiduje już *stricte* granicy czasowej dla zakazu ujawniania, przekazywania i wykorzystywania (w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów ustawy) tajemnicy przedsiębiorstwa przez pracowników przedsiębiorstwa – jeszcze do czasu wejścia w życie nowelizacji ustawy był to okres co do zasady 3 lat od chwili ustania stosunku pracy, o ile umowa nie stanowiła inaczej lub stan tajemnicy nie ustał. Obecnie ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji takiego ograniczenia nie zawiera.

Działania zgodne z prawem

Czynem nieuczciwej konkurencji polegającym na pozyskaniu informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, jak wynika z art. 11 ust. 7 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, nie będzie z kolei takie pozyskanie informacji, które nastąpiło w wyniku **niezależnego** odkrycia lub wytworzenia albo obserwacji, badania, rozłożenia na części, testowania przedmiotu dostępnego publicznie lub posiadanego zgodnie z prawem przez osobę, która pozyskała informacje i której uprawnienie do pozyskania informacji nie było ograniczone w chwili ich pozyskiwania.

Ustawa przewiduje aktualnie kolejny wyjątek w zakresie czynu nieuczciwej konkurencji polegający na ujawnieniu, wykorzystaniu lub pozyskaniu cudzych informacji stanowiących tajemnicę

przedsiębiorstwa. Takie działanie nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji, gdy nastąpiło:

- w celu ochrony uzasadnionego interesu chronionego prawem,
- w ramach korzystania ze swobody wypowiedzi lub
- w celu ujawnienia nieprawidłowości, uchybienia, działania z naruszeniem prawa dla ochrony interesu publicznego, lub gdy ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa wobec przedstawicieli pracowników w związku z pełnieniem przez nich funkcji na podstawie przepisów prawa było niezbędne dla prawidłowego wykonywania tych funkcji (art. 11 ust. 8 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji).

Nowe dodatkowe środki ochrony dla poszkodowanych

Obowiązująca od 4 września 2018 r. treść art. 18 ust. 3–5 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przewiduje dodatkowe środki ochrony dla poszkodowanych, z których mogą skorzystać w przypadku, gdy zostanie dokonany czyn nieuczciwej konkurencji polegający na naruszeniu tajemnicy przedsiębiorstwa. Po pierwsze, sąd na wniosek uprawnionego może zobowiązać pozwanego do podania do publicznej

wiadomości informacji o wyroku albo treści wyroku, w oznaczony sposób i w oznaczonym zakresie, przy spełnieniu pozostałych szczegółowych wymogów określonych w art. 18 ust. 3 ustawy¹³. Ważne natomiast, iż sposób i zakres podania do publicznej wiadomości informacji o wyroku albo treści wyroku nie może prowadzić

do ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa. Po drugie możliwe jest obecnie skorzystanie przez poszkodowanych z żądania zasądzenia stosownego wynagrodzenia zamiast **żądania zakazów określonych w art. 18 ust. 1 pkt 1 lub 2 lub żądania określonego w ust. 2** ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Po trzecie uprawnieni mogą także skorzystać z żądania naprawienia szkody przez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa (zamiast żądania naprawienia wyrządzonej szkody, na zasadach ogólnych). Poza tymi możliwościami poszkodowani mogą skorzystać z innych roszczeń określonych w art. 18 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Marta Lampart

radca prawny, specjalizuje się w prawie własności intelektualnej, w tym prawie znaków towarowych, prawie dotyczącym przedsiębiorców, prowadzi kancelarię radcy prawnego w Krakowie

Unii Europejskiej można przeczytać w komunikacie prasowym Komisji Europejskiej z dnia 28 listopada 2013 r. pt. „Komisja proponuje przepisy wzmacniające ochronę tajemnic handlowych przed kradzieżą”, IP/13/1176, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1176_pl.htm, [dostęp: 11.03.2019 r.], a także we wniosku Komisji Europejskiej Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic handlowych) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem, COM(2013) 813 final, 2013/0402 (COD), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013PC0813&from=en>, [dostęp: 11.03.2019 r.].

⁴ Dz.U. z 2018 r. poz. 1637, dalej jako ustawa zmieniająca lub ustawa nowelizująca.

⁵ Przebieg procesu legislacyjnego rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz niektórych innych ustaw dostępny jest na stronie internetowej Sejmu: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2549> (druk nr 2549). Uzasadnienie projektu ustawy nowelizującej ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji umieszczone zostało na stronie internetowej Sejmu: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2549>.

⁶ Więcej na ten temat zob. Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz niektórych innych ustaw, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2549>, s. 21.

⁷ Towary stanowiące naruszenie to te, których projekt, cechy charakterystyczne, funkcjonowanie, produkcja lub wprowadzanie do obrotu znacznie zyskują w wyniku bezprawnego pozyskiwania, wykorzystywania lub ujawniania tajemnic przedsiębiorstwa.

⁸ Dz. Urz. L 157 z 30.4.2004, s. 45–86, polskie wydanie specjalne: Rozdział 17 Tom 002 s. 32–39.

⁹ Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej – załącznik 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu, sporządzone w Marakeszu w dniu 15.04.1994 r., Dz. Urz. UE L 336 z 23.12.1994, s. 214–233, polskie wydanie specjalne: Rozdział 11 Tom 021 s. 305–324, zob. Obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 12 lutego 1996 r. w sprawie publikacji załączników do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), Dz.U. z 1996 r. Nr 32 poz. 143, dalej jako Porozumienie TRIPS.

¹⁰ W tym zakresie warto zapoznać się z decyzją Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotyczącą zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994), Dz. Urz. L 336 z 23.12.1994, s. 1.

¹¹ Zob. motyw 5 i 6 dyrektywy nr 2016/943.

¹² W celu porównania należy przytoczyć także definicję tajemnicy przedsiębiorstwa zawartą w art. 2 pkt 1 dyrektywy. Zgodnie z wyjaśnieniem ujętym w dyrektywie tajemnica przedsiębiorstwa oznacza *informacje, które spełniają wszystkie następujące wymogi: a) są poufne w tym sensie, że jako całość lub w szczególnym zestawie i zbiorze ich elementów nie są ogólnie znane lub łatwo dostępne dla osób z kręgów, które zwykle zajmują się tym rodzajem informacji; b) mają wartość handlową dlatego, że są objęte tajemnicą; c) poddane zostały przez osobę, która zgodnie z prawem sprawuje nad nimi kontrolę, rozsądnym, w danych okolicznościach, działaniom dla utrzymania ich w tajemnicy.*

¹³ Sąd może zobowiązać pozwanego do takiej publikacji, jeżeli jest to uzasadnione ze względu na okoliczności dokonania czynu nieuczciwej konkurencji, w szczególności sposób dokonania czynu, wartość informacji, których dotyczył czyn, skutek czynu oraz prawdopodobieństwo dokonania czynu nieuczciwej konkurencji w przyszłości, a w przypadku, jeżeli pozwanym jest osoba fizyczna – jeżeli dodatkowo nie sprzeciwia się temu uzasadniony interes pozwanego, w szczególności względem na ochronę jego dóbr osobistych, jak stanowi art. 18 ust. 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

¹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 419, dalej jako ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

² Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2016, s. 1–18, dalej jako dyrektywa lub dyrektywa nr 2016/943.

³ Więcej na ten temat oraz badań nad stanem ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa w państwach członkowskich

Skarga pauliańska

Praktyczne narzędzie prawne ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika

Joanna Lubecka

Skarga pauliańska jest jednym z narzędzi prawnych zmierzających do ochrony prawnej wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. Ma ona posłużyć wierzycielom, którzy nie mogą wyegzekwować od dłużnika przysługujących im należności, wskutek dokonania przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, w wyniku której uzyskuje ona korzyść majątkową. Czynności tej ma towarzyszyć świadomość pokrzywdzenia wierzycieli.

Geneza

Poszukując genezy wprowadzenia wskazanej regulacji do polskiego Kodeksu cywilnego, można natrafić na bardzo ciekawy opis historyczny. *Po raz pierwszy o skardze wzmiankowano w Digestach Justyniana, choć jej rysy uwidoczniły się nieco wcześniej. Starożytni protoplaści, pretorzy strzegący ładu wymiaru sprawiedliwości, wprowadzili fraus creditorum jako jeden z czterech wyróżnianych ówczesnie deliktów przeciwko prawu pretorskiemu ok. 2 w. p.n.e., w odpowiedzi na bezkarne mactwa dłużników, świadomie uszczuplających swój majątek do stanu niewypłacalności i tym samym odcinających swoich wierzycieli od źródła zaspokojenia. (...) Środki te społy się ostatecznie w jedno prawo tworzywo, kształtem bardziej zbliżone do znanego nam dziś powództwa, choć nad wyraz jeszcze zadziwiające swym rygoryzmem. Zarzewiem tego stanu był niegdysiejszy barbarzyński charakter odpowiedzialności, przyzwalający wierzycielom na wszczenie egzekucji z ciała fraudatora i w następstwie wygarbowanie go do cna. W razie zwłoki, rozczwiartowany dłużnik, niedający zadość szkodzi, wcale nie przysporzył satysfakcji oprawy, pozostawiając go w materialnym niedosyć. Proces przeobrażenia z osobistej ku majątkowej odpowiedzialności stopniowo ewoluował.*

Aktualnie obowiązujące regulacje prawne są nieco bardziej liberalne.

Niniejszy artykuł jest wstępem do analizy orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 października 2018 r. wydanego w sprawie C-337/17 – Feniks Sp. z o.o. przeciwko Azteca Products & Services SL, dotyczącego właśnie tematyki skargi pauliańskiej. Orzeczenie to, wraz z opisem praktycznych skutków dla polskich przedsiębiorców, będzie przedmiotem artykułu, który ukaże się w kolejnym numerze Biuletynu EuroInfo.

W jakich sytuacjach można poszukiwać ochrony w drodze skargi pauliańskiej?

Przedmiotem skargi pauliańskiej może być praktycznie każda, ważna czynność prawna dłużnika rozporządzająca lub zobowiązująco-rozporządzająca². Poniżej kilka przykładów z orzecznictwa, które zostały uznane za podlegające ochronie w ramach wskazanego narzędzia prawnego:

- dokonanie przez obojga małżonków darowizny nieruchomości wchodzącej w skład ich majątku wspólnego, także w przypadku, gdy dłużnikiem jest tylko jeden z małżonków – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2003 r., III CZP 72/03;
- zawarcie umowy o podział majątku wspólnego małżonków. W szczególności dokonanie podziału majątku małżonków, w ramach którego dłużnik przekazał małżonkowi przedstawiające wartościowe i łatwe do zbycia składniki majątku wspólnego, pozostawiając sobie mienie faktycznie niezbywalne, z którego do zakończenia

procesu wierzyciel nie zdołał uzyskać żadnego zaspokojenia – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2017 r., II CSK 567/16;

- zawarcie umowy najmu powodującej utrudnienie spieniężenia przedmiotu najmu – wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 806/04;
- zgodny wniosek dłużnika i pozostałych uczestników postępowania o podział majątku wspólnego, dział spadku i zniesienie współwłasności, jeżeli w wyniku uwzględnienia tego wniosku przedmioty majątkowe objęte podziałem zostały nabyte przez uczestników postępowania niebędących dłużnikami – uchwała Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 17 czerwca 2010 r., III CZP 41/10.

Przesłanki ochrony, czyli jakie są warunki dochodzenia ochrony w drodze skargi pauliańskiej

Zgodnie z podstawową regulacją³, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Opierając się na powyższym przepisie zostaną omówione przesłanki wniesienia skargi pauliańskiej. Do przesłanek tych zaliczamy:

- istnienie zaskarżalnej wierzytelności pieniężnej;

- dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią prowadzącej do pokrzywdzenia wierzyciela;
- uzyskanie korzyści majątkowej przez osobę trzecią;
- dokonanie czynności prawnej przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- świadomość osoby trzeciej.

Przesłanki te podlegają pewnego rodzaju modyfikacji w przypadku czynności prawnych dokonanych nieodpłatnie⁴.

Istnienie zaskarżalnej wierzytelności pieniężnej

Aby poszukiwać ochrony na gruncie przepisów prawnych o skardze pauliańskiej, wierzycielowi musi przysługiwać zaskarżalna wierzytelność pieniężna. Istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności jest punktem wyjścia⁵.

Wierzytelność ta powinna istnieć w chwili dokonywania zaskarżonej skargą pauliańską czynności prawnej⁶, a także w chwili wytoczenia powództwa⁷ oraz w chwili wyrokowania⁸.

Wierzytelność poszukująca ochrony w drodze skargi pauliańskiej nie musi natomiast być wymagalna, a jej wysokość nie musi być nawet jednoznacznie określona⁹.

Czynność prawna dłużnika dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli

Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek niej dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności¹⁰.

Warto rozszyfrować te pojęcia. Jak już wiadomo ogólnym celem skargi pauliańskiej jest ochrona wierzyciela przed uniemożliwieniem mu przez dłużnika

przymusowego zaspokojenia jego wierzytelności z majątku dłużnika, wskutek dokonania czynności prawnych umniejszających ten majątek i przysparzających korzyści osobom trzecim¹¹.

Pokrzywdzenie wierzyciela w rozumieniu przepisów o skardze pauliańskiej to stan ogólnej niewypłacalności dłużnika lub stan wyższej jego niewypłacalności niż przed dokonaniem kwestionowanej czynności prawnej. Jest to stan powodujący niemożliwość zaspokojenia wierzyciela w drodze postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie przepisów k.p.c.¹². Nie chodzi przy tym o ewentualne utrudnienia czy opóźnienia w toku prowadzonej egzekucji, gdyż tego rodzaju trudności występują niejednokrotnie także u dłużników wypłacalnych¹³.

W k.c. brak jest definicji pojęcia niewypłacalności na potrzeby wskazanych przepisów, jednak orzecznictwo¹⁴ interpretuje je jako stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Do powyższego dochodzi w drodze dokonania przez dłużnika czynności prawnej polegającej na przesunięciu składników majątkowych, powodującym uszczuplenie masy majątkowej i braku składników, z których można przeprowadzić egzekucję. Następstwem czynności prawnej może być zatem stan niemożności zaspokojenia wierzyciela w drodze wyzbycia się majątku przez dłużnika. Z pogłębieniem stanu niewypłacalności będziemy mieli z kolei do czynienia w przypadku wyzbycia się części aktywów, z których wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności.

Czy dla wykazania niewypłacalności konieczne jest ogłoszenie upadłości dłużnika? Nie. Brak jest bowiem przesłanek dla utożsamiania niewypłacalności w rozumieniu przepisów o skardze pauliańskiej z podstawami ogłoszenia upadłości przewidzianymi w ustawie Prawo upadłościowe¹⁵. Dla możliwości posłużenia się skargą pauliańską znaczenie ma wyłącznie to, czy czynność prawna dłużnika mogła spowodować lub pogłębić jego niewypłacalność istniejącą w chwili jej zaskarżenia i utrzymującą się do dnia wydania orzeczenia¹⁶. Słusznie jednak w nauce prawa wskazuje się,

że istnienie podstaw do ogłoszenia upadłości dłużnika i ogłoszenie takiej upadłości stanowi przykład ewidentnej niewypłacalności dłużnika w rozumieniu przepisów o skardze pauliańskiej¹⁷.

W postępowaniu sądowym ze skargi pauliańskiej konieczne jest wykazanie, że dokonanie czynności prawnej przez dłużnika stanowi samodzielnie lub w powiązaniu z innymi zdarzeniami warunek konieczny niewypłacalności lub powiększenia niewypłacalności dłużnika. Jeżeli przy tym niemożność pełnego, przymusowego zaspokojenia wierzytelności powstałaby także bez dokonania przez dłużnika zaskarżonej czynności prawnej, żądanie jej ubezszkudlenia nie zostanie uznane za zasadne. W postępowaniu tym bada się zatem, czy w przypadku niedokonania konkretnej czynności wierzyciel faktycznie zostałby zaspokojony¹⁸.

Należy też zasygnalizować, iż nie każda czynność prawna powodująca zmniejszenie majątku dłużnika może być uznana za krzywdzącą wierzycieli. Mowa tu o sytuacji, w której dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który nadal znajduje się w jego majątku lub posłużył mu do zaspokojenia wierzycieli¹⁹.

Korzyść majątkowa

Pojęcie „korzyści majątkowej” uzyskiwanej przez osobę trzecią na gruncie przepisów o skardze pauliańskiej rozumiane jest szeroko. Korzyść majątkowa to bowiem zarówno nabyte na podstawie wadliwej czynności prawo majątkowe, jak i zwolnienie z obowiązku. Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową wystarczy wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz lub prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało zmianę w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia wierzycieli²⁰.

Świadomość pokrzywdzenia wierzyciela

Skarga pauliańska przysługuje tylko wtedy, gdy dłużnik działał ze świadomością

pokrzywdzenia wierzyciela. Polega to na pozytywnej wiedzy dłużnika, że istnieją zobowiązania (długi) bez względu na to, czy sporne, czy jeszcze niewymagalne oraz że w następstwie dokonania czynności prawnej określone składniki wyjdą z jego majątku, co spowoduje w konsekwencji problemy z zaspokojeniem wszystkich lub niektórych wierzycieli w chwili jej dokonywania lub w przyszłości²¹.

Świadomość ta nie musi obejmować faktu pokrzywdzenia konkretnego wierzyciela. Wystarczy zatem, że dłużnik zdaje sobie sprawę z tego, że dokonana przez niego czynność może prowadzić do pokrzywdzenia któregośkolwiek wierzyciela²².

Świadomość osoby trzeciej

Kolejną przesłanką wniesienia skutecznej skargi pauliańskiej jest wykazanie, że osoba trzecia działała w złej wierze. Pojęcie to należy rozumieć w ten sposób, że osoba trzecia – w chwili dokonania czynności prawnej przez dłużnika – wiedziała o świadomości dłużnika co do tego, że dokonywana przez niego czynność krzywdzi wierzycieli albo z łatwością mogła się o tym dowiedzieć²³. Nie ma przy tym znaczenia, czy osoba trzecia podejmowała jakiegokolwiek działania mające na celu pokrzywdzenie wierzycieli, czy działała w porozumieniu z dłużnikiem, a także w jaki sposób i od kogo dowiedziała się o świadomości dłużnika²⁴.

Postępowanie osoby trzeciej ocenia się według kryteriów tzw. należytej staranności. Wymaga ona porównania zachowania osoby trzeciej z zachowaniem oczekiwanym, w określonych warunkach, od osoby postępującej rozsądnie, zgodnie z zasadami współżycia społecznego i uczciwego obrotu. Jedynie odstępstwo od takiego wzorca postępowania może uzasadniać stwierdzenie, że brak wymaganej od osoby trzeciej wiedzy wynikał z niezachowania przez nią należytej staranności²⁵.

Domniemania

Ciężar dowodu wykazania przesłanek skargi pauliańskiej spoczywa na wierzycielu. Nie zawsze jest to łatwe. W szczególnych okolicznościach ciężar ten jest łagodzony za pomocą tzw. domniemań²⁶.

Zgodnie z pierwszym z nich – jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli²⁷. W praktyce udowodnienie złej wiary osoby trzeciej może się okazać utrudnione. Stąd, w przypadku wskazanym w omawianym domniemaniu, wystarczy, że osoba uzyskująca korzyść majątkową od dłużnika jest dla niego osobą bliską. Pozostawanie w bliskich stosunkach z dłużnikiem nie jest ograniczone do istnienia więzi rodzinnych i wymaga

ustalenia w ramach okoliczności faktycznych każdej sprawy. Brak jest zamkniętego katalogu osób pozostających w bliskim stosunku z dłużnikiem²⁸. Jest to domniemanie usuwalne. Osoba trzecia może zatem wykazywać, że pomimo istnienia stosunku bliskości z dłużnikiem, nie wiedziała ona o świadomym działaniu dłużnika w celu pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć²⁹.

Zgodnie z drugim domniemaniem – jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli³⁰. Czynność prawna dłużnika kwestionowana za pomocą skargi pauliańskiej musi być dokonana w czasie trwania stałych stosunków gospodarczych³¹.

Wreszcie – zgodnie z trzecim domniemaniem – jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny³². Domniemanie to zwalnia wierzyciela z obowiązku wykazania świadomości jego pokrzywdzenia. Podobnie jak poprzednie jest ono domniemaniem wzruszalnym, które można obalić w toku postępowania sądowego.

Jak dochodzić uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną?

W celu zainicjowania postępowania sądowego ze skargi pauliańskiej należy wnieść do sądu odpowiedniej treści powództwo skierowane przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. A co w sytuacji, gdy osoba trzecia rozporządzi dalej uzyskaną korzyścią? Wówczas wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie

Nie każda czynność prawna powodująca zmniejszenie majątku dłużnika może być uznana za krzywdzącą wierzycieli.

czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne³³.

W jaki sposób osoba trzecia może się bronić przed odpowiedzialnością względem wierzyciela? Poza kwestionowaniem zasadności podnoszonych przez niego twierdzeń osoba może także zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika³⁴.

Wystąpienie na drogę postępowania sądowego z powództwem ze skargi pauliańskiej możliwe jest w terminie do 5 lat od daty dokonania przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli³⁵. Data, w której wierzyciel dowiedział się o dokonaniu czynności, jest przy tym prawnie irrelevantna³⁶. Jest to termin zawity, a zatem po jego upływie nie można dochodzić uznania danej czynności za bezskuteczną.

Praktyczne skutki uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną

Orzeczenie uwzględniające skargę pauliańską otwiera wierzycielowi możliwość zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły, z pierwszeństwem przed wierzycielami osoby trzeciej³⁷. Praktyczne znaczenie wyroku opiera się zatem na możliwości uzyskania przez wierzyciela zaspokojenia z przedmiotów należących do osoby trzeciej, z którą nie łączył go uprzednio żaden stosunek prawny³⁸.

Wierzyciel uzyskuje możliwość prowadzenia egzekucji ze składnika majątku, który ubył z majątku dłużnika wskutek zaskarżonej skargą pauliańską czynności. Traktuje się go wówczas tak, jakby nadal wchodził w skład majątku dłużnika³⁹. Składnik ten nie powraca jednak do majątku dłużnika. Osoba trzecia zmuszona jest natomiast do znoszenia egzekucji prowadzonej w stosunku do tego składnika majątkowego.

Podsumowanie

Skarga pauliańska stanowi jeden ze środków ochrony prawnej przysługujących wierzycielom w celu kwestionowania czynności dokonywanych przez dłużników na ich szkodę.

Do katalogu innych instrumentów prawnych umożliwiających wierzycielom kwestionowanie skuteczności czynności dokonanych przez dłużników na szkodę wierzycieli należą także:

- 1) instytucja z art. 59 k.c.⁴⁰ zapewniająca wierzycielowi realne wykonanie zobowiązania⁴¹,
- 2) instrumenty z art. 916 k.c. dotyczące umowy dożywocia oraz art. 1024 k.c. dotyczący odrzucenia spadku,
- 3) regulacje przewidziane przepisami prawa karnego, a mianowicie przepięstwa wskazane w art. 300 k.k.⁴² i art. 302 k.k.

Jak zawsze w świecie prawa wybór właściwego instrumentu prawnego wymaga oceny konkretnych okoliczności faktycznych. W kolejnym numerze Biuletynu omówiona zostanie instytucja skargi pauliańskiej w kontekście sporów międzynarodowych.

Joanna Lubecka

adwokat, Kancelaria
Adwokacka Lubecka.law

¹ Kamila Mazurek, Aktualność actio Pauliana w polskim Kodeksie cywilnym [w:] EP 2019, Nr 1, s. 5.

² K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. T. II. Komentarz. Art. 450–1088. Przepisy wprowadzające, Wyd. 9, Warszawa 2018: „ale już nie czynność tylko zobowiązująca; tak np. wyr. SA w Katowicach z 22.12.2016 r., I ACa 626/16, Legalis; odmiennie K. Haładaj, w: Osajda, Komentarz KC 2017, art. 527, Nt 22; ponadto np. wyr. SN z 15.6.2005 r., IV CK 806/04, Legalis”.

³ Art. 527 § 1 k.c.

⁴ Zgodnie z art. 528 k.c., jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 226/17.

⁶ W przypadkach określonych w art. 530 k.c. możliwe jest także kwestionowanie czynności prawnej prowadzącej do pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CSK 273/09.

⁸ Wynika to z dyspozycji art. 316 § 1 k.p.c.

⁹ M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019.

¹⁰ Art. 527 § 2 k.c.

¹¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 200/17.

¹² Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360).

¹³ M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344).

¹⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 200/17.

¹⁷ M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019.

¹⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 200/17.

¹⁹ Kwestia ta dotyczy problematyki tzw. czynności ekwiwalentnych, o których mowa m.in. w: postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999 r., I CKN 287/98 oraz wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2003 r., III CK 147/02.

²⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999 r., I CKN 287/98.

²¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 183/11.

²² K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. T. II. Komentarz. Art. 450–1088. Przepisy wprowadzające, Wyd. 9, Warszawa 2018.

²³ Tamże.

²⁴ Tamże.

²⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2003 r., II CK 193/02.

²⁶ A zatem dyrektyw nakazujących przyjęcie, że określone twierdzenie (fakt) jest prawdziwe, o ile prawdziwym jest inne twierdzenie (fakt).

²⁷ Art. 527 § 3 k.c.

²⁸ M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019.

²⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07.

³⁰ Art. 527 § 4 k.c.

³¹ M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019.

³² Art. 529 k.c.

³³ Art. 531 § 2 k.c.

³⁴ Art. 533 k.c.

³⁵ Art. 534 k.c.

³⁶ M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019.

³⁷ Art. 532 k.c.

³⁸ M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019.

³⁹ Tamże.

⁴⁰ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025), zwana dalej k.c.

⁴¹ Uzyskanie świadczenia w takiej postaci, jaka wynikała ze stosunku prawnego między wierzycielem a stroną kwestionowanej w trybie art. 59 KC umowy – tak: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. T. II. Komentarz. Art. 450–1088. Przepisy wprowadzające, Wyd. 9, Warszawa 2018.

⁴² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600), zwana dalej k.k.

O zakazie geoblokowania, część II

Zmiany dla przedsiębiorców

Marta Czeladzka

W pierwszej części artykułu opisano zagadnienia dotyczące m.in. definicji geoblokowania, przyczyn występowania tej praktyki oraz nieważności postanowień porozumień o sprzedaży pasywnej sprzecznych z treścią rozporządzenia ws. nieuzasadnionego geoblokowania (vide: Biuletyn Euro Info nr 1 (189)). Z treści poniższego artykułu Czytelnicy dowiedzą się m.in. o wyjątkach od zakazu geoblokowania, jakie sankcje grożą przedsiębiorcom za niedostosowanie się do przepisów rozporządzenia oraz których sektorów gospodarki dotyczy szczególnie ten akt prawny.

Czy od zakazu geoblokowania istnieją wyjątki?

Zakazy dotyczące geoblokowania ustanowione przez prawodawcę unijnego nie są bezwzględne. Zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia o zakazie geoblokowania dopuszczalne jest blokowanie lub ograniczanie dostępu do strony sklepu internetowego, jak również automatyczne przekierowanie na inną wersję strony internetowej sklepu w przypadku, jeśli jest to niezbędne do zapewnienia zgodności z prawem unijnym lub prawem krajowym, któremu podlega działalność sprzedawcy. Przykładem takiej sytuacji może być blokowanie zakupu produktu, jeśli jego posiadanie jest w danym kraju zabronione. Z taką sytuacją mielibyśmy do czynienia w przypadku oferty zakupu gazu pieprzowego dla kupujących z Holandii. Ponieważ posiadanie gazu pieprzowego jest w tym kraju zakazane, dozwolone jest blokowanie przez sprzedawcę dostępu do oferty sprzedaży gazu pieprzowego dla klientów holenderskich. Podobnie, jeśli prawo danego kraju członkowskiego zakazywałoby – jak obecnie ma to miejsce w Stanach Zjednoczonych – sprzedaż przedmiotów nieprzeznaczonych

do spożycia wewnątrz jedzenia, odmówienie przez przedsiębiorcę prowadzącego sklep internetowy w innym państwie Unii sprzedaży jajek Kinder Niespodzianka klientowi z kraju, w którym obowiązuje zakaz sprzedaży tego typu produktów, byłoby zgodne z przepisami rozporządzenia o geoblokowaniu¹. Jednak w takich przypadkach sprzedawca powinien jasno i szczegółowo wyjaśnić klientom powody, dla których zablokowanie lub ograniczenie dostępu bądź przekierowanie jest niezbędne. Wyjaśnienie to powinno zostać podane w języku interfejsu internetowego, do którego klient początkowo próbował uzyskać dostęp.

Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 5 rozporządzenia zakaz różnicowania warunków dostępu do towarów lub usług ze względu na obywatelstwo, miejsce zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności przez klienta nie obowiązuje, jeżeli szczegółowy przepis prawa

UE lub prawa państwa członkowskiego uniemożliwia przedsiębiorcy sprzedaż towarów lub świadczenie usług określonym klientom lub klientom na określonych terytoriach. W wyjątku tym może chodzić np. o sprzedaż towarów, na które konieczne jest posiadanie odpowiedniego zezwolenia, przykładowo broni gazowej czy strzeleckiej.

Co mogą nadal przedsiębiorcy po 3 grudnia 2018 r.?

Wprowadzenie zakazu blokowania geograficznego miało na celu wyeliminowanie automatyzmu sprzedawców i usługodawców w różnicowaniu warunków sprzedaży i świadczenia usług wobec obywateli z różnych państw członkowskich UE, aby nie dochodziło do sytuacji,

gdy np. dwie osoby z różnych państw, jedna z Polski, druga z Grecji, chcąc kupić bilet wstępu do tego samego parku rozrywki w Europie bądź wynająć ten sam pokój hotelowy w Barcelonie lub kupić ten sam odkurzacz, muszą zapłacić różne ceny oraz skorzystać z różnych ofert promocyjnych.

Powyższe nie jest jednak równoznaczne z tym, że po 3 grudnia 2018 r. na terenie różnych krajów UE muszą obowiązywać te same ceny. Sprzedawcy zachowali bowiem swobodę ich ustalania. Przedsiębiorcy, którzy mają sklepy internetowe w różnych krajach UE, nie muszą ich likwidować ani nawet ujednolicić. Mogą oni nadal kierować specjalne oferty do różnych grup klientów, pod warunkiem jednak, że nie uzależniają ich od obywatelstwa i miejsca zamieszkania bądź miejsca prowadzenia działalności klientów. Nie istnieje także obowiązek oferowania tych samych zniżek w każdym kraju. Przykładowo przedsiębiorcy mogą w dalszym ciągu przygotowywać specjalne oferty dla młodzieży bądź dzieci albo różne oferty dla konsumentów i przedsiębiorstw. Sprzedawca może oferować te same towary w innej cenie na stronie w języku

polskim, a w innej na stronie w języku niemieckim (a jeszcze w innej w sklepie stacjonarnym). Wiąże się to z tym, że przedsiębiorcy nadal mogą mieć różne wersje swoich stron internetowych, w tym językowych lub dla poszczególnych krajów. Zmiana polega na tym, że wszyscy klienci z każdego kraju Unii Europejskiej muszą mieć zagwarantowany równy dostęp do każdej wersji sklepu przedsiębiorcy oraz możliwość dokonania zakupu na warunkach handlowych tam oferowanych. Jeśli zatem strona muzeum w Paryżu ma kilka wersji językowych z różnymi cenami i cena na polskiej wersji strony internetowej jest wyższa niż na stronie włoskiej lub francuskiej, polski konsument musi móc mieć możliwość dokonania zakupu biletu wstępu do muzeum po cenie oferowanej dla klienta z Włoch czy Francji. Przedsiębiorca musi zatem pozostawić konsumentowi możliwość wyboru atrakcyjniejszej ceny i nie może w takiej sytuacji odrzucić transakcji ze względu na miejsce zamieszkania klienta bądź kraj wydania karty kredytowej.

Zakaz geoblokowania nie oznacza także, że każdy przedsiębiorca ma od 3 grudnia 2018 r. obowiązek dostarczenia

swoich towarów na terenie całej UE. Przedsiębiorcy mają bowiem nadal prawo decydować, w jaki sposób, kiedy i gdzie oferują dostawy. W szczególności przedsiębiorcy nie mają obowiązku poszerzenia oferty dostaw o inne kraje czy inne, dotąd nieoferowane formy dostaw, ani też poszerzenia tzw. usług posprzedażnych (np. w zakresie montażu produktu). Zasadą jest jedynie, że klient z Unii Europejskiej ma mieć zapewnioną możliwość skorzystania ze wszystkich oferowanych przez dany sklep sposobów i miejsc dostaw. Przedsiębiorca nie może odmówić klientowi z jakiegokolwiek kraju EOG dokonania zamówienia produktu na stronie jego sklepu, niezależnie od jego wersji językowej i kraju „przeznaczenia” strony, jeżeli jednak przedsiębiorca nie oferuje dostawy produktów do państwa, z którego dokonuje zamówienia klient, musi on odebrać towar osobiście w siedzibie przedsiębiorcy lub skorzystać z usług wybranej przez siebie firmy kurierskiej bądź też uzgodnić indywidualnie z przedsiębiorcą sposób i miejsce dostawy w kraju przedsiębiorcy. Nic nie stoi też na przeszkodzie, aby po indywidualnym uzgodnieniu z klientem sprzedawca dostarczył produkt do kraju klienta.

Przedsiębiorca ma także w dalszym ciągu zagwarantowaną dowolność w ustalaniu metod płatności. Oznacza to, że może wskazać rodzaje i kategorie kart jakie akceptuje – rozporządzenie nie zmusza przedsiębiorcy do akceptowania kart płatniczych wszystkich wystawców. Przedsiębiorca nie może jedynie odmówić klientowi dokonania transakcji ze względu na lokalizację rachunku płatniczego lub kraj wydania karty kredytowej czy debetowej.

Jakie zmiany w związku z wejściem w życie rozporządzenia powinni wprowadzić przedsiębiorcy?

Wdrożenie przez przedsiębiorców przepisów o zakazie geoblokowania wiąże się z koniecznością wprowadzenia przez nich zmian w funkcjonowaniu strony internetowej, jak również modyfikacji dokumentów, takich jak polityka prywatności czy regulaminy określające zasady korzystania z e-sklepu.

W pierwszej kolejności przedsiębiorcy powinni zadbać o umożliwienie klientowi dostępu do strony internetowej, niezależnie od miejsca, z którego klient łączy się z Internetem. Przedsiębiorca musi zatem dokonać przeglądu sposobów pozyskiwania informacji o fizycznej lokalizacji klienta oraz zlikwidować wszelkie stosowane dotąd blokady kupujących, np. po adresie IP, adresie (kodzie pocztowym) miejsca dostawy, państwie wydania karty kredytowej czy debetowej lub posiadania rachunku płatniczego, wyborze języka na stronie sklepu. Nie należy także stosować formularzy, które uniemożliwiają wprowadzanie w nich danych przez osoby spoza kraju siedziby przedsiębiorcy czy przez osoby z wybranych krajów UE.

Po drugie, należy usunąć wszelkie automatyczne przekierowania do innych wersji stron e-sklepu. Przedsiębiorca może jedynie wyświetlać komunikat z propozycją przeniesienia klienta na inną wersję sklepu. Przed przekierowaniem klienta należy poprosić o zgodę na takie działanie oraz zapewnić mu możliwość powrotu w każdej chwili na stronę, którą wybrał w pierwszej

Przedsiębiorcy nadal mogą mieć różne wersje swoich stron internetowych, w tym językowych lub dla poszczególnych krajów.

kolejności. Przedsiębiorca nie musi pytać klienta o zgodę za każdym razem, jeśli zgoda zostanie zachowana w ustawieniach strony, w tym poprzez podanie preferencji mających zastosowanie do konta indywidualnego, a klient jej nie cofnie, przy czym klient powinien mieć możliwość wycofania zgody w dowolnym momencie.

Po trzecie, z uwagi na zakaz różnicowania warunków płatności i odmowy przyjmowania płatności ze względu na lokalizację rachunku płatniczego, miejsce prowadzenia działalności dostawcy usług płatniczych lub miejsce wydania instrumentu płatniczego w UE, przedsiębiorca powinien zweryfikować oferowane przez prowadzony przez niego e-sklep formy płatności, tak by były one dostępne dla każdego klienta z EOG.

Ponadto przedsiębiorcy powinni zweryfikować umowy łączące ich z dostawcami, gdyż po 3 grudnia 2018 r. przedsiębiorcy nie mogą odmawiać dokonywania zakupów klientom spoza określonego kraju UE, powołując się na wiążące ich z dostawcami produktów umowy dystrybucyjne.

Jakie sankcje grożą przedsiębiorcom za niedostosowanie się do przepisów rozporządzenia?

Sankcje, jakie grożą przedsiębiorcom za niedostosowanie się do przepisów rozporządzenia o zakazie geoblokowania, należy rozpatrywać w dwóch aspektach: prywatnoprawnym i publicznoprawnym. W przypadku sporów indywidualnych (między przedsiębiorcą a klientem) za egzekwowanie

przepisów rozporządzenia w poszczególnych państwach członkowskich odpowiedzialne będą sądy powszechne. Natomiast jeśli mowa o naruszeniach o charakterze publicznoprawnym, każde z państw członkowskich ma, po pierwsze, obowiązek wyznaczyć organ lub organy odpowiedzialne za egzekwowanie przepisów rozporządzenia, a po drugie wprowadzić przepisy określające „skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające środki” (*verba legis*) stosowane w przypadku naruszenia zakazów wynikających z rozporządzenia (w tym kary za naruszenie przepisów rozporządzenia).

W Polsce prace legislacyjne w powyższym zakresie jeszcze się nie zakończyły. Według projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (ostatnia wersja z dnia 25 października 2018 r.) organem odpowiedzialnym za prawidłowe stosowanie przepisów rozporządzenia o zakazie geoblokowania w Polsce będzie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Kompetencja Prezesa UOKiK będzie dotyczyła zarówno relacji przedsiębiorca-konsument, jak i relacji przedsiębiorca-przedsiębiorca. W zakresie stosunków na linii przedsiębiorca-konsument Prezes UOKiK, w ramach przestrzegania zakazu stosowania przez przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w przypadku stwierdzenia, że geoblokowanie stosowane przez przedsiębiorcę jest nieuzasadnione, będzie mógł wydać decyzję nakazującą zaniechanie przedsiębiorcy bezprawnej praktyki oraz nakładającą na przedsiębiorcę obowiązek usunięcia jej skutków, a ponadto karę pieniężną. W przypadku stwierdzenia zaś, że geoblokowanie ogranicza konkurencję (relacja przedsiębiorca-przedsiębiorca), Prezes UOKiK będzie uprawniony do przeprowadzenia postępowania antymonopolowego. Zarówno w przypadku postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, jak i w przypadku postępowania antymonopolowego na przedsiębiorców mogą zostać nałożone kary finansowe w wysokości do 10% obrotów z poprzedniego roku. Odrębną odpowiedzialność będą mogły ponieść także osoby zarządzające i wchodzące w skład organów zarządzających przedsiębiorcy (członkowie zarządu, dyrektorzy handlowi itp.).

Czy przepisy o zakazie geoblokowania chronią także przedsiębiorców?

Rozporządzenie nie posługuje się sformulowaniem konsument, ale klient (takie nazewnictwo jest też – konsekwentnie – stosowane w niniejszym artykule). Oznacza to, że przepisy rozporządzenia obowiązują również sprzedawców oferujących towary lub usługi innym przedsiębiorcom, jednak tylko w wypadku, jeśli dokonują oni zakupu towarów bądź nabywają usługi do swojego użytku końcowego, a nie w celu biznesowym (np. w celu odsprzedaży). Typowym przykładem może być tutaj nabycie przez przedsiębiorcę artykułów biurowych. W związku z powyższym przedsiębiorca prowadzący e-sklep może dokonywać weryfikacji zamówień klientów pod kątem tego, czy klient jest przedsiębiorcą i czy dokonuje zakupu na własny użytek, np. żądając od klienta na ten temat informacji. Poza tym możliwe jest także wprowadzenie przez przedsiębiorcę limitów, np. ilościowych, zamawianych przez klientów produktów.

Czy rozporządzenie w sprawie geoblokowania znajduje zastosowanie we wszystkich sektorach gospodarki?

Odpowiedź na powyższe pytanie jest negatywna, jako że niektóre kategorie towarów i usług zostały wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia. Po pierwsze, należy pamiętać, że zakazy wynikające z rozporządzenia nie znajdują zastosowania w przypadku sytuacji wewnątrz krajowych, gdy wszystkie istotne elementy transakcji mają miejsce w obrębie jednego państwa członkowskiego. Ponadto rozporządzenie nie ma zastosowania do rodzajów działalności, o których mowa w art. 2 ust. 2 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. o usługach na rynku wewnętrznym, tj. m.in. usług finansowych (w tym płatniczych, takich jak np. zakładanie rachunków bankowych), telekomunikacyjnych, transportowych, społecznych i zdrowotnych.

Przede wszystkim jednak przepisów o zakazie geoblokowania nie stosuje się do usług audiowizualnych, w tym usług, których zasadniczym celem jest zapewnianie dostępu do transmisji wydarzeń sportowych oraz które są świadczone na podstawie wyłącznych licencji terytorialnych (w tym np. usług serwisów streamingowych i portali *on demand*). Z zakresu zastosowania rozporządzenia wyłączone jest także nabywanie uprawnień do korzystania z utworów cyfrowych chronionych prawem autorskim (gier komputerowych, programów komputerowych, audiobooków, ebooków itd.). Przykładowo zatem zakazem geoblokowania nie będzie objęta sytuacja, kiedy polski konsument będzie próbował dokonać zakupu muzyki z niemieckiej strony internetowej (np. *iTunes Store*) i nie będzie mógł tego zrobić, gdyż w sklepie tym nie będzie honorowana polska karta kredytowa. Biorąc pod uwagę obecną skalę korzystania przez konsumentów z treści chronionych prawem autorskim w internecie, brak stosowania do usług audiowizualnych oraz utworów chronionych przepisami prawa autorskiego rozporządzenia o zakazie geoblokowania należy ocenić jako istotną wadę wprowadzonego przez ustawodawcę europejskiego w dniu 3 grudnia 2018 r. rozwiązania. Jest to niewątpliwie istotne ograniczenie przepływu dóbr i usług w świecie cyfrowym. Zauważa je zresztą sam unijny ustawodawca. Do dnia 23 marca 2020 r., a następnie co 5 lat, Komisja Europejska ma bowiem przeprowadzać ocenę stosowania przepisów rozporządzenia. Zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia pierwszą spośród ocen ma być właśnie ocena, czy rozporządzenie w sprawie zakazu geoblokowania powinno mieć zastosowanie do usług świadczonych drogą elektroniczną, których główną cechą jest zapewnienie dostępu do utworów chronionych prawem autorskim lub innych przedmiotów objętych ochroną oraz umożliwienie korzystania z takich przedmiotów i utworów, włącznie ze sprzedażą utworów lub przedmiotów chronionych prawem autorskim w formie niematerialnej. Póki co pierwszym krokiem mającym na celu ograniczenie zjawiska geoblockingu w zakresie korzystania z treści cyfrowych jest obowiązujące od 20 marca 2018 r. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1128 z 14 czerwca 2017 r. w sprawie transgranicznego

przenoszenia na rynku wewnętrznym usług online w zakresie treści, którego celem jest zapewnienie konsumentom z państw Unii Europejskiej możliwości korzystania z usług online w zakresie dostępu do utworów podczas czasowego pobytu w innym państwie członkowskim niż państwo stałego pobytu.

Podsumowanie

Obowiązujące od dnia 3 grudnia 2018 r. przepisy rozporządzenia o zakazie geoblokowania należy z pewnością ocenić jako kolejny krok w tworzeniu Europy bez barier oraz pierwszy krok w utworzeniu strefy Schengen dla zakupów w sieci („Schengen online”). Należy jednak mieć na uwadze, że choć zakaz geoblokowania w e-handlu wydaje się rewolucyjny, najważniejszy element kompromisu pomiędzy państwami członkowskimi w negocjacjach nad przepisami rozporządzenia – kwestia braku obowiązku wysyłki przez przedsiębiorcę zamówionego produktu za granicę – w praktyce istotnie osłabia wydźwięk nowych przepisów. Jednocześnie jednak uproszczenie reguł handlu wewnątrzunijnego może stać się impulsem do rozwoju dla wielu przedsiębiorców, którzy zdecydują się wykorzystać wprowadzone przepisy do budowania marki i przewagi konkurencyjnej na rynku. Niezależnie jednak od ewentualnych planów ekspansji lub ich braku każdy przedsiębiorca, prowadzący sprzedaż lub świadczący usługi objęte rozporządzeniem o geoblokowaniu po 3 grudnia 2018 r., musi pamiętać o dostosowaniu swojej działalności do nowych przepisów. W przeciwnym razie naraża się na dotkliwe sankcje, w tym finansowe.

Marta Czeladzka

autorka jest radcą prawnym, specjalizuje się w prawie własności intelektualnej, współpracuje z Kancelarią Radców Prawnych i Doradców Podatkowych Ferretti Bębenek i Partnerzy Spółka Partnerska

¹ Według wiedzy Autorki sprzedaż jajek Kinder Niespodzianka włoskiego producenta Ferrero jest dozwolona we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

Narzędzie wspierające innowacyjność wśród przedsiębiorców, część II

dr Joanna Uchańska

W drugiej części tekstu zaprezentowano zagadnienia odnoszące się do pojęcia kosztów uzyskania przychodów poniesionych na działalność badawczo-rozwojową, dochodów z kwalifikowanych praw własności intelektualnej, metody obliczania wspomnianych dochodów, zasad prowadzenia dokumentacji, zagadnienia ekspektatywy kwalifikowanego prawa własności intelektualnej, pozwalającego na skorzystanie z instrumentu IP BOX przed prawomocną decyzją o przyznaniu prawa, szczególnych zasadach dotyczących ustalenia, w jaki sposób określać zasady korzystania z IP BOX przez podmioty z branży software, których podstawowym przedmiotem działalności są programy komputerowe, gry i aplikacje, a także korzystnej i wartej uwagi dla podatników daty, od której stosujemy samą instytucję, ta cezura czasowa pozwala wziąć pod uwagę do rozliczenia także działalność kwalifikowane prawa własności intelektualnej powstałe przy działalności badawczo-rozwojową prowadzonej także przed 1 stycznia 2019 r.

W części drugiej zostały też zaprezentowane praktyczne kazusy obrazujące konkretne przypadki związane z prowadzeniem działalności badawczo-rozwojowej, w ramach których podatnicy korzystają z 5% stawki podatku.

Pojęcie kosztów według IP BOX

Poprzez pojęcie kosztów uzyskania przychodów poniesionych na działalność badawczo-rozwojową rozumie się:

- nakłady poniesione na działalność badawczo-rozwojową prowadzoną w związku z kwalifikowanym prawem własności intelektualnej;
- nabycie wyników prac badawczo-rozwojowych od podmiotu niepowiązanego;

- nabycie wyników prac badawczo-rozwojowych od podmiotu powiązanego;
- nabycie kwalifikowalnego prawa własności intelektualnej.

Jeżeli chodzi o koszty uzyskania przychodów poniesionych na działalność badawczo-rozwojową, to będą to w szczególności:

- a) koszty nabycia materiałów i surowców bezpośrednio związanych z prowadzoną działalnością badawczo-rozwojową;
- b) koszty ekspertyz, opinii, usług doradczych i usług równorzędnych świadczonych lub wykonywanych na podstawie umowy przez podmioty zewnętrzne takie jak w szczególności uniwersytety, uczelnie czy jednostki Polskiej Akademii Nauk;
- c) odpłatne korzystanie z aparatury naukowo-badawczej wykorzystywanej wyłącznie w prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej, jeżeli to korzystanie nie wynika z umowy zawartej z podmiotem powiązanym z podatnikiem;
- d) nabycie usługi wykorzystania aparatury naukowo-badawczej wyłącznie na potrzeby prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej, jeżeli zakup usługi nie wynika z umowy zawartej z podmiotem powiązanym z podatnikiem;
- e) koszty uzyskania i utrzymania patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego poniesione na:
  - przygotowanie dokumentacji zgłoszeniowej i dokonanie zgłoszenia do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej lub odpowiedniego zagranicznego organu, łącznie z kosztami wymaganych tłumaczeń na język obcy;
  - prowadzenie postępowania przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej lub odpowiedni zagraniczny organ, poniesione od momentu zgłoszenia do tych organów, w szczególności opłaty

urzędowe i koszty zastępstwa prawnego i procesowego;

- odparcie zarzutów niespełnienia warunków wymaganych do uzyskania patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy lub prawa z rejestracji wzoru przemysłowego zarówno w postępowaniu zgłoszeniowym, jak i po jego zakończeniu, w szczególności koszty zastępstwa prawnego i procesowego, zarówno w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w odpowiednim zagranicznym organie;
- opłaty okresowe, opłaty za odnowienie, tłumaczenia oraz dokonywanie innych czynności koniecznych dla nadania lub utrzymania ważności patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy oraz prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, w szczególności koszty walidacji patentu europejskiego.
- f) należności związane z wynagrodzeniem za pracę, z umowy o dzieło lub zlecenia, odprowadzane do ZUS, ale traktowane jako koszty kwalifikowane tylko w takiej części, w jakiej czas przeznaczony na wykonanie usługi w zakresie działalności badawczo-rozwojowej pozostaje w całości czasem przeznaczonym na wykonanie tejże usługi w danym miesiącu (art. 18d ust. 2 ustawy o CIT).

Pojęcie dochodów według IP BOX

Podstawą 5% opodatkowania jest suma kwalifikowanych dochodów z kwalifikowanych praw własności intelektualnej osiągniętych w roku podatkowym, jeżeli podatnik będzie uzyskiwać dochód z więcej niż jednego kwalifikowanego prawa własności intelektualnej. Zatem wysokość kwalifikowanego dochodu z kwalifikowanego prawa

własności intelektualnej ustala się jako iloczyn dochodu z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej osiągniętego w roku podatkowym i wskaźnika obliczonego według następującego wzoru:

$$\frac{(a + b) \cdot 1,3}{a + b + c + d^1}$$

W przypadku jeśli wartość uzyskiwanego składnika jest większa niż 1, przyjmuje się wartość 1. Zatem wysokość kwalifikowanego dochodu stanowi iloczyn dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej oraz wskaźnika Nexus (*Modified Nexus Approach*)², tak jak wskazano powyżej.

Trzeba jednak pamiętać, że do kosztów, które nie są bezpośrednio związane z kosztami kwalifikowanymi, nie zalicza się przede wszystkim:

- a) odsetek,
- b) opłat finansowych oraz
- c) kosztów związanych z nieruchomościami (opłat za najem, grunty itp.).

Dochodem z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej jest zaś dochód osiągnięty:

- z opłat lub należności wynikających z umowy licencyjnej, która dotyczy kwalifikowanego prawa własności intelektualnej;
- ze sprzedaży kwalifikowanego prawa własności intelektualnej;
- z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej uwzględnionego w cenie sprzedaży produktu lub usługi;
- z odszkodowania za naruszenie praw wynikających z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej, jeżeli zostało uzyskane w postępowaniu spornym, w tym postępowaniu sądowym albo arbitrażu.

Dochód z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej jest ustalany na podstawie zasady ceny rynkowej wynikającej z przepisów art. 25 ustawy o PIT. Regulacja ta dopuszcza także ustalanie kwalifikowanego dochodu nie na poziomie pojedynczego kwalifikowanego prawa własności intelektualnej, ale dla produktu (usługi) lub grupy produktów (usług). Możliwość taka będzie istnieć wtedy, kiedy podatnik wykorzystuje więcej niż jedno kwalifikowane prawo i nie będzie mógł ustalić dochodu z tego kwalifikowanego prawa własności

intelektualnej. Kwalifikowalny dochód wykazuje się w zeznaniu rocznym.

Powyższa regulacja jest korzystna także dla podmiotów odnotowujących stratę w roku podatkowym z tytułu kwalifikowalnych praw własności intelektualnej. Podatnik będzie mógł obniżyć dochód związany z tym samym kwalifikowanym prawem własności intelektualnej lub tym samym rodzajem produktu lub usługi, o wysokość tej straty poniesionej w roku podatkowym w kolejnych latach podatkowych.

Znaczącym ułatwieniem dla przedsiębiorców, którzy mają w swoich zasobach (wytwarzają, rozwijają lub ulepszają) dużą liczbę praw własności intelektualnej, jest możliwość ustalenia dochodu przypadającego na poszczególne kwalifikowane prawa własności intelektualnej. Podatnik może obliczyć kwalifikowany dochód z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej ww. sposób dla tego samego rodzaju produktu lub usługi lub dla tej samej grupy produktów lub usług, w których zostało wykorzystane kwalifikowane prawo własności intelektualnej.

Pojęcie ekspektatywy prawa własności intelektualnej

Ustawodawca, biorąc pod uwagę długotrwałość postępowań przed urzędami czy organami patentowymi i praw własności intelektualnej, zapewnił także możliwość skorzystania z preferencyjnej 5% stawki podatku także na tzw. ekspektatywę prawa własności intelektualnej w związku ze zgłoszeniem lub złożeniem wniosku o uzyskanie takiego prawa ochronnego do właściwego organu, od dnia zgłoszenia lub złożenia wniosku. Pojęcie ekspektatywy nie dotyczy jednak programów komputerowych, które uzyskują ochronę z mocy prawa jako utwory, tj. zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 o prawie autorskim i prawach pokrewnych³. Przedsiębiorcy powinni jednak mieć na uwadze to, że jeśli prawa ochronnego nie uzyskają – tj. wniosek zostanie cofnięty, odrzucony lub urząd lub organ (w tym Europejski Urząd Patentowy lub Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej) wyda decyzję odmawiającą przyznania prawa – wówczas będą zobowiązani

do odprowadzenia podatku w pełnej wysokości, tj. uregulowania różnicy pomiędzy kwotą wynikającą ze stawki 5% a kwotą wynikającej ze stosowania zwykłej stawki podatkowej.

Programy komputerowe a stosowanie IP BOX

Odnosząc się dodatkowo do praw autorskich do programów komputerowych, należy mieć na uwadze, że ochrona dotyczy w praktyce kodu źródłowego wytworzonego, rozwiniętego lub ulepszanego przez przedsiębiorcę w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Oznacza to, że nie każdy program multimedialny (aplikacja czy gra komputerowa) będzie mógł skorzystać z preferencyjnej stawki podatkowej, z tego powodu, że gra komputerowa nie jest jedynie programem komputerowym. Gra jest bowiem traktowana jako podkategoria utworu audiowizualnego, a także programu komputerowego, utwór mieszany czy w końcu zupełnie odmienna kategoria (*video game*)⁴.

Dodatkowo ponownie należy zauważyć, że kluczowe jest, aby to prawo było uznane za kwalifikowalne jedynie w sytuacji, jeśli jest związane z tworzeniem nowej technologii lub innowacji. Zatem sukces gospodarczy aplikacji, liczba pobrań, atrakcyjność wizualna, dobre recenzje użytkowników nie będą świadczyć o tym, że w praktyce mamy do czynienia z kwalifikowalnym prawem własności intelektualnej.

IP BOX w praktyce – prowadzenie dokumentacji

Stosowanie IP BOX w praktyce powinno zostać uwzględnione szczególnie w następujących obszarach działalności przedsiębiorstwa:

- prowadzenie samej dokumentacji koniecznej dla skorzystania z niższej, czyli 5% stawki podatku;
- zarządzanie prawami własności intelektualnej w przedsiębiorstwie;
- licencjonowanie praw własności intelektualnej.

Najważniejsze jest to, że skorzystanie z preferencyjnej stawki nie jest obowiązkowe, a stanowi jedynie przywilej dla podatnika. Skorzystanie z niej wymaga zatem od niego proaktywnego działania i to na nim spoczywa obowiązek prowadzenia szczegółowej i rzetelnej ewidencji w celu wyodrębnienia kwalifikowanych praw własności intelektualnej.

Wyjątkowo ważne z punktu widzenia prowadzonej dokumentacji jest to, że podatnicy podlegający opodatkowaniu są zobowiązani:

- 1) wyodrębnić każde kwalifikowane prawo własności intelektualnej w prowadzonych księgach rachunkowych;
- 2) prowadzić księgi rachunkowe w sposób zapewniający ustalenie przychodów, kosztów uzyskania przychodów i dochodu (straty), przypadających na każde kwalifikowane prawo własności intelektualnej;
- 3) wyodrębnić koszty przypadające na każde kwalifikowane prawo własności intelektualnej, w sposób zapewniający określenie kwalifikowanego dochodu;
- 4) dokonywać zapisów w prowadzonych księgach rachunkowych w sposób zapewniający ustalenie łącznego dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej.

Podatnicy prowadzący podatkową księgę przychodów i rozchodów wykazują informacje wskazane powyżej w odrębnej ewidencji.

Data stosowania IP BOX

Na szczególną uwagę podatników zasługuje wskazana w ustawie data graniczna 31 grudnia 2012 r., która pozwala na uwzględnienie IP BOX wstecz. Otóż jeżeli w roku podatkowym rozpoczynającym się po dniu 31 grudnia 2018 r. przedsiębiorcy, którzy nie ponoszą kosztów związanych z kwalifikowanymi prawami własności intelektualnej, których przedmiot ochrony został wytworzony, rozwinięty lub ulepszony przez podatnika w ramach prowadzonej przez niego działalności badawczo-rozwojowej, mogą uwzględnić ich wartość poniesioną w latach poprzednich, nie wcześniej jednak niż po dniu 31 grudnia 2012 r.

IP BOX w kazusach

Nowy wzór wytrzymalszej tkaniny

Firma szyjąca odzież biznesową ma zamiar odpowiedzieć na zapotrzebowanie klientek w zakresie zwiększenia wytrzymałości tkanin, a także ich braku podatności na zagniecenia, pochłanianie zapachów i plamienia. Dodatkowo chce wpisać w swoją tkaninę charakterystyczny element kwiatowy, który miałby pojawiać się na wewnętrznej stronie kołnierza, na wysokości paska spodnicy czy spodni lub wykończeniu kieszeni. Z tej przyczyny podejmuje współpracę z laboratorium badawczym na opracowanie nowej tkaniny uwzględniającej projekt wzoru, który powstał jako utwór pracowniczy w firmie odzieżowej. Po wykonaniu badań przez laboratorium przedsiębiorca rejestruje wzór przemysłowy samej tkaniny, ale także aplikuje o patent na wynalazek dotyczący technologii produkcji tkaniny o zwiększonej wytrzymałości w Urzędzie Patentowym. Następnie przedsiębiorca rozpoczyna własną produkcję tkaniny oraz w dalszej kolejności także ubrań według projektów powstałych w przedsiębiorstwie. Dodatkowo nawiązuje współpracę z innymi firmami odzieżowymi zainteresowanymi innowacyjnym rozwiązaniem dla tkaniny. Koszty uzyskane ze sprzedaży odzieży (koszty zlecenia badań do laboratorium, koszty uzyskania wzoru użytkowego, koszty rejestracji wzoru przemysłowego, koszty produkcji nowej tkaniny, a także odzieży) są ewidencjonowane odrębnie od innych kosztów, w szczególności poprzednio zamawianej tkaniny standardowej i produkowanej z niej odzieży. Oddzielna ewidencja dotyczy także przychodów płynących ze sprzedaży. Skorzystanie z ulgi w sytuacji zlecenia prac laboratorium jest dopuszczalne, ponieważ przewidziano w ustawie również możliwość zlecenia wykonania prac badawczo-rozwojowych innym podmiotom zarówno niepowiązanym, jak i powiązanym. Dodatkowo z uwagi na udzielanie licencji innym producentom na technologię produkcji nowej tkaniny uzyskuje dochód z tym związany (przychody z opłat licencyjnych minus koszty uzyskania licencji, czyli koszty badań, prac rozwojowych, które doprowadziły do uzyskania prawa), które podlegają pięcioprocentowej stawce podatku.

Oprogramowanie RAIN'IT

Spółka RAIN'IT opracowała aplikację pozwalającą na zarządzanie systemem zraszania i podlewania zarówno na wielohektarowych uprawach, jak i w przydomowych ogródkach. Aplikacja agreguje dane z rozstawionych w ogrodzie dedykowanych urządzeń mierzących stopień nasłonecznienia, temperaturę, wilgotność powietrza, gleby, a także łączy się z popularną aplikacją pogodową ustalając prognozę na najmniejszym i najbliższym dedykowanym obszarze. Na tej podstawie ustala się, czy konieczne jest zraszanie/podlewanie konkretnego obszaru ogrodu, czy wybranych roślin, a także wylicza czas i natężenie zraszania/podlewania. Wskazana aplikacja jest licencjonowana zarówno indywidualnym użytkownikom, jak i przedsiębiorcom. Zespół informatyków pracujący nad powstaniem aplikacji był związany ze spółką RAIN'IT na podstawie umów o dzieło wraz z przeniesieniem praw autorskich. Aplikacja powstała w ramach prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej. RAIN'IT starannie prowadzi oddzielną ewidencję dotyczącą zarówno kosztów wytworzenia aplikacji, jak i dochodów płynących z licencji – przychody z opłat licencyjnych minus koszty uzyskania licencji, czyli koszty prac rozwojowych, które doprowadziły do uzyskania dochodu z kwalifikowanego prawa podlegającego pięcioprocentowej stawce podatku.

dr Joanna Uchańska

Managing Associate, radca prawny, juchanska@chwp.pl
Dział Life Science & Healthcare
Grupa Chafas i Wspólnicy

¹ Litery oznaczają odpowiednio: a – wydatki na działalność badawczo-rozwojową poniesione przez podatnika; b – wydatki na nabycie wyników prac badawczo-rozwojowych od podmiotu niepowiązanego z podatnikiem; c – wydatki na nabycie wyników prac badawczo-rozwojowych od podmiotu powiązanego z podatnikiem; d – wydatki na nabycie przez podatnika prawa własności intelektualnej.

² Wskaźnik Nexus jest zgodny z rekomendacjami BEPS, Działanie 5.

³ T. j. Dz.U.2018.1191.

⁴ I. Mateusiak, Gra komputerowa jako przedmiot programu komputerowego, Rozdział V, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.

Aktualności

Spotkania B2B z tajwańskimi firmami z branży Smart City, telekomunikacyjnej i infrastruktury IoT, 13 maja 2019 r., Warszawa

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) i Tajwańska Rada Rozwoju Handlu Zagranicznego (TAITRA) w ramach realizacji projektu Enterprise Europe Network zapraszają do wzięcia udziału w spotkaniach B2B z tajwańskimi przedsiębiorcami z branży Smart City, IoT i telekomunikacyjnej.

Program wydarzenia obejmuje sesję spotkań B2B w godzinach 9:00–15:25 i seminarium informacyjne w godzinach 15:30–17:00.

Lista i szczegółowe profile firm tajwańskich biorących udział w spotkaniach B2B oraz formularz zgłoszeniowy są do pobrania na stronie internetowej een.org.pl.

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny. Liczba miejsc jest ograniczona. Obowiązuje kolejność zgłoszeń.

Zgłoszenia należy przysyłać na adres: slawomir_biedermann@parp.gov.pl i sandra@ttcw.it.pl najpóźniej do 6 maja 2019 r. za pośrednictwem podpisanego i zeskanowanego formularza.

Spotkania B2B w celu nawiązania partnerstw projektowych do Grantów Norweskich, 22 maja 2019 r., Ålesund (Norwegia)

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) oraz Innovation Norway

zapraszają do wzięcia udziału w międzynarodowej giełdzie kooperacyjnej i konferencji dla firm działających w branżach związanych z wykorzystaniem i ochroną wód (*blue technologies*), a w tym w:

- przemyśle morskim, portowym,
- turystyce,
- biotechnologiach opartych na zasobach morskich,
- technologiach ochrony środowiska mających zastosowanie do wód morskich i śródlądowych,
- technologiach związanych z „zieloną” energetyką.

Dla kogo są przeznaczone spotkania?

Polskie firmy uczestniczące w spotkaniach powinny być zainteresowane ubieganiem się o grant w ramach prowadzonego przez PARP programu Grantów Norweskich, w tym stworzeniem partnerstwa projektowego z podmiotem norweskim, czyli firmą, organizacją bądź jednostką naukową. Podmioty norweskie biorące udział w giełdzie kooperacyjnej będą nastawione na szukanie partnerów z Europy środkowo-wschodniej.

Wnioskodawcami mogą być mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie Polski od co najmniej roku, które w ciągu ostatnich trzech lat osiągnęły przychody ze sprzedaży w wysokości 600 tys. złotych.

Uwaga! Giełda kooperacyjna w Ålesund przeznaczona jest jedynie dla firm posiadających pomysł na projekt, który może być realizowany we współpracy z partnerem norweskim. Spotkania nie są przeznaczone dla firm szukających klientów na rynku norweskim.

Jak to działa?

- Uczestnicy opisują krótko potencjalny projekt grantowy oraz rolę poszukiwanego partnera norweskiego w formularzu rejestracyjnym online.
- Treść formularza podlega weryfikacji i zatwierdzeniu przez organizatorów.
- Dane zarejestrowanych firm są umieszczane w katalogu na stronie internetowej giełdy kooperacyjnej.

- Z katalogu online zarejestrowani uczestnicy dokonują wyboru firm, z którymi chcieliby spotkać się podczas giełdy.
- 22 maja 2019 r. przy ponumerowanych stolikach odbędą się serie uprzednio zaaranżowanych 20-minutowych indywidualnych spotkań.

Koszty

Udział w giełdzie kooperacyjnej i towarzyszących jej wydarzeniach jest bezpłatny. Uczestnicy pokrywają koszty transportu i zakwaterowania we własnym zakresie.

Podmiotom biorącym udział w wydarzeniu przysługują:

- wpis do internetowego katalogu uczestników giełdy kooperacyjnej,
- indywidualny harmonogram spotkań,
- możliwość odbycia wizyty w nowoczesnym Norwegian Maritime Competence Center po zakończeniu spotkań B2B,
- udział w branżowym wydarzeniu networkingowym (z poczęstunkiem) w przeddzień giełdy kooperacyjnej,
- wsparcie logistyczne, pomoc przy rejestracji oraz podczas trwania giełdy,
- poczęstunek (lunch) w dniu organizacji giełdy kooperacyjnej.

Oficjalnym językiem spotkań będzie jęz. angielski.

Zarejestruj się już dzisiaj!

Wszystkich zainteresowanych udziałem w giełdzie kooperacyjnej prosimy o wypełnienie formularza rejestracyjnego na stronie wydarzenia, na której znajduje się także program imprezy.

Uwaga!

W przypadku dużej liczby chętnych organizatorzy zastrzegają sobie prawo wyboru firm uczestniczących w wydarzeniu.

Kontakt

Dodatkowych informacji udziela Sylwia Banaszkiwicz
e-mail: sylwia_banaszkiewicz@parp.gov.pl

Giełda kooperacyjna podczas Szczytu Malta AI&Blockchain Summit 2019, 23 maja 2019 r., St. Julian's (Malta)

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości zaprasza do wzięcia udziału w międzynarodowej giełdzie kooperacyjnej, która odbędzie się przy okazji Szczytu Malta AI&Blockchain Summit 2019, w St. Julian's.

Malta AI&Blockchain Summit to wydarzenie skupiające przeszło 8000 uczestników, 300 wystawców i sponsorów, 1500 inwestorów i 200 prelegentów z przeszło 80 krajów działających w branżach wysokich technologii.

Udział w giełdzie kooperacyjnej umożliwi polskim przedsiębiorcom nie tylko nawiązanie bezpośrednich kontaktów biznesowych, ale również zapoznanie się z trendami i technologiami związanymi z branżą, dzięki możliwości zwiedzania targów.

Dla kogo przeznaczone są spotkania?

Giełda kooperacyjna jest przeznaczona dla przedstawicieli firm i innych podmiotów działających w branżach wysokotechnologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem następujących sektorów:

- sztuczna inteligencja (AI),
- technologia blockchain,
- internet rzeczy (IoT),
- technologie kwantowe,
- big data.

Jak to działa?

Uczestnicy giełdy określają profil swojej działalności oraz rodzaj współpracy, którą chcieliby nawiązać.

Dane zarejestrowanych firm są umieszczone w katalogu online dostępnym na stronie giełdy kooperacyjnej.

Z katalogu zarejestrowani uczestnicy dokonują wyboru firm, z których przedstawicielami chcieliby się spotkać podczas giełdy.

W dniu 23 maja 2019 r., przy ponumerowanych stolikach, odbędą się serie

uprzednio zaaranżowanych indywidualnych spotkań.

Koszty

Udział w giełdzie jest bezpłatny.

UWAGA! Wyselekcjonowanym uczestnikom organizator wydarzenia pokryje koszt biletu wstępu na Malta AI&Blockchain Summit, który obejmuje:

- udział w Szczycie, w dniach 23–24 maja,
- udział w jednej wybranej konferencji,
- udział w jednych wybranych warsztatach,
- udział w sesji pitchingowej AI Start-up Pitch/STO Battle.

Organizator zastrzega sobie prawo do wyboru uczestników – selekcja zostanie przeprowadzona na podstawie oceny profili zarejestrowanych firm. Liczba miejsc ograniczona.

Oficjalnym językiem spotkań będzie angielski.

Zarejestruj się już dzisiaj!

Wszystkich zainteresowanych udziałem w giełdzie kooperacyjnej prosimy o wypełnienie formularza rejestracyjnego na stronie wydarzenia.

Im szybciej dokonają Państwo rejestracji, tym większa liczba zagranicznych partnerów będzie miała możliwość zapoznania się z Państwa ofertą!

Dodatkowych informacji udziela:

Agnieszka Promianowska
e-mail:agnieszka_promianowska@parp.gov.pl

Giełda kooperacyjna podczas Free From Functional Food Expo, 28-29 maja 2019 r., Barcelona (Hiszpania)

Ośrodek Enterprise Europe Network przy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości zaprasza do udziału w giełdzie kooperacyjnej, która odbędzie się podczas targów żywności funkcjonalnej i typu free from.

Wydarzenie jest przeznaczone przede wszystkim dla producentów i dystrybutorów żywności:

- funkcjonalnej,
- dla alergików (bezglutenowej, bez laktozy itp.),
- wegańskiej,
- bez cukru,
- bez GMO
- dietetycznej itd.

Uczestnictwo w giełdzie kooperacyjnej umożliwi przedsiębiorcom nie tylko nawiązanie bezpośrednich kontaktów biznesowych, ale również zapoznanie się z trendami w branży.

Jak to działa?

- Uczestnicy określają profil swojej działalności oraz rodzaj współpracy, którą chcieliby nawiązać.
- Dane zarejestrowanych firm są zamieszczane w katalogu online na stronie internetowej giełdy kooperacyjnej.
- Z katalogu online zarejestrowani uczestnicy dokonują wyboru firm, z którymi chcieliby spotkać się podczas giełdy.
- W dniach 28 i 29 maja 2019 r., przy ponumerowanych stolikach, odbywają się uprzednio zaaranżowane indywidualne spotkania.

Koszty

Udział w giełdzie jest bezpłatny. Uczestnik zostanie obciążony kwotą 55 EUR w przypadku rezygnacji z udziału bez poinformowania organizatora o tym fakcie.

Uczestnicy pokrywają koszty transportu i zakwaterowania we własnym zakresie.

Uczestnikom przysługuje:

- wpis do katalogu giełdy kooperacyjnej, który jest dostępny online,
- indywidualny harmonogram spotkań,
- wsparcie logistyczne, pomoc przy rejestracji oraz podczas trwania giełdy.

Oficjalnym językiem spotkań będzie jęz. angielski.

Wszystkich zainteresowanych udziałem w giełdzie kooperacyjnej prosimy o wypełnienie formularza rejestracyjnego dostępnego na stronie wydarzenia.

Kontakt

e-mail:agnieszka_promianowska@parp.gov.pl

Warsaw Humanitarian Expo, 11–13 czerwca 2019 r., Ptak Warsaw Expo w Nadarzynie

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości zaprasza do uczestnictwa w Warsaw Humanitarian Expo. Są to największe w Europie targi poświęcone globalnej pomocy humanitarnej. W pawilonach wystawieniach znajdują Państwo zarówno wszystkie podmioty funkcjonujące w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, jak i organizacje NGO sprofilowane na pomoc humanitarną i rozwojową.

Warsaw Humanitarian Expo to strefy biznesowe, w których wystawcy na swoich

stoiskach zaprezentują wyroby niezbędne do niesienia pomocy oraz produkty kwalifikowane do wspierania rozwoju gospodarczego i polepszenia warunków życia w rozwijających się państwach.

W trakcie wydarzenia w przystępny sposób (konferencje, webinaria) zostaną zaprezentowane najistotniejsze zagadnienia związane z zamówieniami ONZ oraz zostanie omówiony tok postępowania o udzielenie zamówienia. To największe wydarzenie w Polsce łączące i integrujące środowisko pomocy humanitarnej i rozwojowej. Warsaw Humanitarian Expo to dziesiątki spotkań B2B i B2G oraz prezentacja istniejących w czasie targów produktów użytecznych w czasie niesienia pomocy i niezbędnych do odbudowy terenów, które ucierpiały w wyniku

sytuacji kryzysowych, zmian klimatycznych oraz konfliktów wojennych.

Wydarzenie będzie się składać z 4 części:

- Międzynarodowe Targi Pomocy Humanitarnej i Rozwojowej, podzielone na 6 stref tematycznych;
- Konferencja *Responsible Business for Humanitarian Emergencies*;
- Warszawskie Forum Zamówień w Organizacjach Międzynarodowych;
- Miasteczko Humanitarne, goszczące wydarzenia towarzyszące obejmujące trzy bloki tematyczne: prawo, edukację globalną, prowadzenie biznesu w sektorach pomocowych i humanitarnych.

Więcej informacji o wydarzeniu oraz możliwość rejestracji znajdują Państwo na stronie organizatora: <https://humanitarianexpo.com/>.

Oferty współpracy

Austria

Austriacki przedstawiciel handlowy poszukuje dostawców ekologicznej żywności dla zwierząt domowych, akcesoriów gospodarstwa domowego i zabawek dla dzieci. Potencjalny partner będzie miał obowiązek dostarczać wszelkie niezbędne informacje dotyczące produktu i strategii marketingowej, ma być otwarty na nowe pomysły oraz gwarantować terminową dostawę towarów. Austriacka firma świadczy usługi pośrednictwa handlowego także na terenie Niemiec. Numer referencyjny BRAT20190409001

Grecja

Greckie przedsiębiorstwo, które oferuje innowacyjne rozwiązania cyfrowe (ujednoliczona komunikacja, rozwiązania sieciowe, cloud computing), poszukuje partnerów tworzących aplikacje, platformy internetowe, sprzęt i oprogramowanie. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy outsourcingowej. Numer referencyjny BRGR20190227001

Grecka firma poszukuje dostawców odzieży damskiej. Potencjalny partner powinien być w stanie dostarczyć eleganckie ubrania w rozsądnych cenach. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy handlowej. Numer referencyjny BRGR20190409001

Hiszpania

Hiszpańska firma specjalizująca się w produkcji i sprzedaży urządzeń medycznych, które poprawiają komfort życia chorych i niepełnosprawnych, poszukuje producentów ręcznych i elektrycznych wózków inwalidzkich. Przedsiębiorstwo jest zainteresowane zawarciem umowy o świadczenie usług dystrybucyjnych. Numer referencyjny BRES20190318001

Holandia

Holenderska hurtownia poszukuje nowych dostawców granulowanego mocznika zawierającego 46% azotu, pakowanego w 50-kilogramowe wodoodporne worki. Wyrób ma się nadawać do stosowania z nawozami fosforanowymi

lub potasowymi, tj. jako składnik mieszanki NPK (azot, fosforan i potaż). Firma jest zainteresowana zawarciem umowy agencyjnej. Numer referencyjny BRNL20190315001

Korea Południowa

Koreański producent szyn ortopedycznych wykonanych z żywicy syntetycznej poszukuje dystrybutorów dla swoich produktów. Firma oferuje też inne produkty z obszaru urządzeń medycznych, które powstały w wyniku wieloletnich prac badawczo-rozwojowych. Wyroby koreańskiego przedsiębiorstwa są obecne na rynkach 30 państw. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy o świadczenie usług dystrybucyjnych. Numer referencyjny BOKR20181105006

Niemcy

Niemiecka spółka specjalizująca się w produkcji ekologicznych ziół i przypraw poszukuje dostawców takich wyrobów. Powinny być one wysokiej jakości i mieć ekologiczne certyfikaty.

Spółka wprowadzi produkty na rynek pod własną ugruntowaną na rynku krajowym marką. Numer referencyjny BRDE20190206002

Niemiecka firma poszukuje producenta wysokiej jakości lnianej odzieży wierzchniej i bielizny sprzedawanej pod własną marką. Potencjalny partner będzie wykonywał zlecenie zgodnie z dostarczonymi wzorami. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy produkcyjnej. Numer referencyjny BRDE20190227001

Niemiecka firma zajmująca się dystrybucją urządzeń medycznych poszukuje nowych produktów, m.in. w dziedzinie diagnostyki in vitro oraz diagnostyki w punktach opieki medycznej. Przedsiębiorstwo dostarcza sprzęt m.in. szpitalom uniwersyteckim, szpitalom specjalistycznym i klinikom na terenie całych Niemiec. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy o świadczenie usług dystrybucyjnych lub umowy joint venture z innowacyjnymi producentami technologii medycznych. Numer referencyjny BRDE20190227002

Rumunia

Rumuński producent kosmetyków poszukuje dostawców opakowań kremów do twarzy. Oferowane wyroby powstają z wykorzystaniem inteligentnej technologii. Powstają na bazie złota, kwasu hialuronowego, kolagenu i witamin C, A i E, które mają właściwości nawilżające i rewitalizujące skórę. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy produkcyjnej z dostawcami szklanych lub akrylowych słoików o pojemności 50 i 100 ml. Numer referencyjny BRRO20190207001

Singapur

Singapurska firma medyczna, która opracowuje innowacyjne i ratujące życie urządzenia do leczenia i zapobiegania tętniakom mózgu, poszukuje dystrybutorów. Potencjalni partnerzy powinni być przedsiębiorcami, którzy mają doświadczenie w sprzedaży

urządzeń medycznych oraz współpracują na co dzień z ośrodkami opieki zdrowotnej, szpitalami, klinikami i lekarzami. Wybrany partner zostanie przeszkolony w zakresie funkcjonowania oferowanych produktów w Singapurze. Numer referencyjny BOSG20190111007

Słowenia

Słoweńska firma zajmująca się sprzedażą zabawek jest zainteresowana świadczeniem usług dystrybutorskich innym firmom, zwłaszcza mających w swojej ofercie zabawki drewniane. Przedsiębiorstwo dysponuje zarówno sklepem internetowym zlokalizowanym niedaleko granicy z Austrią, jak i świadczy swoje usługi za pośrednictwem Internetu. Numer referencyjny BRSI20190301002

Słoweński startup z branży opieki zdrowotnej opracował masażer, który pomaga złagodzić ból nadgarstka będący skutkiem długotrwałej pracy przy komputerze (zespół cieśni nadgarstka). Firma poszukuje partnerów, którzy wyprodukują plastikowe obudowy urządzenia, zgodnie ze specyfikacją wynalazcy. Numer referencyjny BRSI20190228001

Szwecja

Szwedzka firma oferująca internetową sprzedaż drewnianych podłóg nawiąże współpracę z zakładem stolarskim lub tartakiem. Do zadań podwykonawcy będzie należeć produkcja desek podłogowych pióro-wpust z drewna sosnowego, jesionowego lub dębowego. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy produkcyjnej. Numer referencyjny BRSE20190130001

Szwedzka firma poszukuje partnera do produkcji kosmetyków na bazie ekologicznych składników. Przedsiębiorstwo jest zainteresowane nawiązaniem współpracy z dostawcą takich wyrobów jak naturalne filtry przeciwsłoneczne czy kosmetyki na bazie wosku, które powstały bez użycia konserwantów. Potencjalny partner będzie odpowiedzialny

za proces umieszczania kosmetyków w stosownych opakowaniach. Numer referencyjny BRSE20190319001

Wielka Brytania

Brytyjska firma, która opracowuje wyroby do pielęgnacji włosów dla mężczyzn, poszukuje partnera do produkcji generycznej wersji istniejącej pianki do włosów na bazie minoksydylu. Produkt będzie przeznaczony do stosowania miejscowego i będzie miał za zadanie zatrzymać wypadanie włosów. Firma jest zainteresowana zawarciem umowy produkcyjnej. Numer referencyjny BRUK20190125001

Brytyjska firma, która zaprojektowała wytrzymały i rozciągliwy uchwyt z gumy silikonowej do smartfonów (*smartphone hanger*), poszukuje podwykonawców. Produkt ma za zadanie chronić urządzenie przed zgubieniem, uszkodzeniem i kradzieżą. Firma jest zainteresowana nawiązaniem współpracy na podstawie umowy produkcyjnej, w której zostaną określone główne obowiązki podwykonawcy, a także będą uregulowane kwestie dotyczące dostarczanej technologii, praw własności intelektualnej itd. Numer referencyjny BRUK20180607001

Brytyjski projektant toreb rowerowych poszukuje wykonawców takich produktów. Wyroby powinny być wykonane z nylonu i poliestru z recyklingu. Firma jest zainteresowana dostawami na poziomie od 2000 do 5000 sztuk w skali roku. Współpraca odbywałaby się na podstawie umowy produkcyjnej. Numer referencyjny BRUK20190220001

Włochy

Włoska firma specjalizująca się w kampaniach reklamowych i lojalnościowych w handlu detalicznym poszukuje producentów ceramicznych zastaw stołowych. Przedsiębiorstwo jest zainteresowane zawarciem umowy produkcyjnej. Numer referencyjny BRIT20181005001

Więcej ofert współpracy zagranicznej znajdą Państwo w bazie POD na stronie: www.een.org.pl (zakładka Oferty współpracy).

Skorzystaj z bezpłatnych porad ekspertów

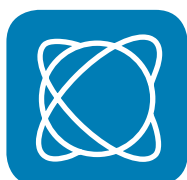
Ośrodek Enterprise Europe Network przy PARP oferuje bezpłatne usługi informacyjne z zakresu prawa oraz polityk i programów UE, internacjonalizacji przedsiębiorstw, innowacji i transferu technologii

Nasi konsultanci

Odpowiedzą na pytania dotyczące kwestii prawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na wspólnym rynku europejskim (Polska i inne kraje Unii Europejskiej), obejmujących w szczególności dziedziny takie, jak:

- > sprzedaż towarów i świadczenie usług na wspólnym rynku UE
- > rozpoczynanie działalności gospodarczej
- > zatrudnianie pracowników
- > wprowadzanie produktów do obrotu, bezpieczeństwo produktów, oznakowanie CE
- > podatki i cła
- > ochrona konkurencji i konsumentów
- > własność intelektualna i przemysłowa
- > zamówienia publiczne

Pomogą w nawiązaniu współpracy biznesowej i technologicznej z zagranicznymi partnerami

Udzielą informacji na temat wsparcia finansowego i organizacyjnego dostępnego w ramach programów Unii Europejskiej, np. HORYZONT 2020 i COSME

Zapraszamy do zadawania pytań za pośrednictwem formularza kontaktowego na stronie

<https://www.een.org.pl/een/bezplatne-porady-naszyc-ekspertow>